Leto XXIII., št. 260 Ljubljana, četrtek 18. novembra 1943 Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22. 31-23. 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22 do 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka

Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22. 31-23. 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Fortdauer der erbitterten Abwehrschlacht an der Ostfront

Bei Saporoschje die Bolschewisten von Dnjepr-Insel geworfen — Erneute Sowjetangriffe bei Dnjepropetrowsk, Kriwoi Rog und Gomel abgeschlagen

Aus dem Führerhauptquartier, 17. Nov. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Nordöstlich Kertsch wurde im Gegenangriff eine Einbruchsstelle bereinigt. Feindliche Vorstösse gegen die neu gewonnene Stellung scheiterten.

Bei Saporoschje warfen unsere Truppen den Feind von einer Dnjepr-Insel und brachten zahlreiche Gefangene und Waffen als Beute ein. Südwestlich Dnjepropetrowsk und nördlich Kriwoi Rog wurden erneute Angriffe der Sowjets bis auf einzelne inzwischen abgeriegelte Einbrüche abgeschlagen. Teile einer Panzerdivision vernichteten oder erbeuteten dort bei einem erfolgreichen Vorstoss 25 Panzer und 12 Geschütze.

Im Kampfraum von Schitomir machen die eigenen Gegenangriffe gute Fortschritte. Der Feind wurde trotz zähen Widerstandes in mehreren Abschnitten geworfen.

Weiter nördlich sind im Raum von Korosten schwere Kämpfe im Gange.

Beiderseits Gomel wiederholten die Sowjets ihre starken Durchbruchsangriffe. Während um eine Einbruchsstelle südwestlich Gomel noch heftig gekämpft wird, sind die übrigen Angriffe stellenweise in erbitterten Nahkämpfen abgewiesen worden. Westlich Smolensk brachte auch der dritte Tag der grossen Abwehrschlacht dem Feind keine Erfolge. Die mit überlegenen Kräften anrennenden Sowjets wurden in blutigen Kämpfen abgeschlagen, eingebrochene feindliche Abteilungen im sofortigen Gegenangriff wieder zurückgeworfen.

Nordwestlich Smolensk und im Raum von Newel hielt der starke Druck des Feindes gegen unsere Stellungen an.

Bei den harten Abwehrkämpfen an der Enge von Perekop zeichneten sich zwei kaukasische Freiwilligenbataillone besonders aus.

In Süditalien verlief der Tag bis auf einen erfolglosen örtlichen Angriff indischer Truppen im Ostabschnitt der Front im allgemeinen ruhig.

In der Ägäis verlor der Feind gestern neun Flugzeuge, davon sechs bei einem erfolglosen Angriff gegen ein eigenes Geleit.

Nordamerikanische Bomber - Verbände führten am vergangenen Tage Angriffe gegen norwegisches Gebiet, durch die erhebliche Verluste unter der Zivilbevölkerung entstanden. Bei diesen Angriffen und bei einigen Einflügen nach Frankreich brachten Luftverteidigungskräfte 13 feindliche Flugzeuge, darunter mehrere viermotorige Bomber, zum Absturz.

Britische Störflugzeuge warfen in den gestrigen Abendstunden einige Bomben auf Westdeutschland.

Angleška posadka na Lerosu kapitulirala

Berlin, 17. nov. DNB. Kakor je pravkar zvedel mednarodni informacijski urad, je kapitulirala posadka dedekaneškega otoka Leros, sestoječa iz Angležev in Badoglijevih čet.

Berlin, 17. nov. DNB. H kapitulaciji Lerosa je dodatno zvedel mednarodni poročevalski urad, da je nemškim četam predalo orožje 3.000 angleških vojakov in 5.000 Badoglijevih Italijanov. Poleg številnega drugega orožja je bilo zaseženih 130 topov.

Zasedanje prve zakonodajne skupščine fašistično-republikanske stranke

Smernice nove ustave

Milan, 17. nov. DNB. Prva narodna skupščina republikanske fašistične stranke je pod predsedstvom strankinega tajnika Pavolinija in ob udeležbi vseh pokrajinskih vodij fašistične stranke sprejela na svoji seji 14. novembra proglas in v splošnih smernicah strnjen program organizacije stranke, ki naj tvori temelj bodoče republikanske ustave. Proglas izpoveduje odločnost stranke nadaljevati vojno do končne zmage ob strani Nemčije in Japonske ter zahteva naglo vzpostavitev vojske in eksemplarično kaznovanje vseh tistih, ki so krivi izdajstva. Program organizacije stranke pa se deli na tri dele: 1. Zakonodajne in notranje zadeve. 2. Zunanja politika. 3. Socialna politika.

V prvem delu se zahteva sklicanje zakonodajne skupščine, ki naj odstrani monarhijo in obenem končno določi sestavo skupščine. Le-ta naj proglasi socialno republiko in imenuje državnega glavarja. Nova republikanska ustava naj zagotovi meščanu, vojaku, delavcu in davkoplačevalcu pravico do nadzorstva in kritike javne uprave. Zahteva se nov mešan volilni sistem za skupščinske poslance in za upravo, ki naj bodo deloma imenovani, deloma izvoljeni. Vera republike je rimsko-katoliška. Ostale vere bodo spoštovane. Pripadniki židovske rase so tujci. Med vojno se smatrajo židje za pripadnike sovražnega naroda.

V drugem delu se zahteva osvoboditev domovine od tuje zasedbe in zagotovitev prehrane 45milijonskega naroda.

Tretji, socialno politični del programa proglaša delo za temelj republike. Država jamči zasebno svojino, ki se pa ne sme izroditi v izkoriščanje. Javne naprave in vojne industrije mora upravljati država s poldržavnimi uradi. V vseh industrijskih uradih morajo sodelovati delavci za pravične plače in pravično razdelitev dobička. V poljedelstvu naj bo zasebna pobuda lastnika ob pomanjkljivem gospodarstvu omejena. V takšnem primeru se posest razlasti in razdeli. Svobodni poklici imajo pravico na svoboden razvoj, če izpolnjujejo državne obveznosti. Program zahteva tudi ustanovitev narodne ustanove »Hiša naroda«. Sleherni ima pravico na svojo hišo, ki naj bo njegova zasebna svojina. Sleherni delavec ima pravico do svobodne volitve v strokovnih organizacijah. Velike socialne ustanove fašističnega režima ostanejo nedotaknjene. Zahteva se revizija delavskih in nameščenskih mezd. Za črno borzo in spekulacijo je določena smrtna kazen. Ta program bodi uvod v zakonodajno skupščino. Geslo pa bodi: Boriti se in delati za osvoboditev Italije od anglo-saksonske plutokratske invazije.

Ducejeva poslanica

Milan, 17. nov. DNB. Na prvi seji prve narodne skupščine fašistično-republikanske stranke je prečital strankin tajnik Pavolini Ducejevo poslanico. V le-tej čitamo, da je pred vsemi problemi najvažnejši vojaško-politični problem. Tolpa strahopetcev in zločincev je dne 8. septembra spravila domovino v sramoto in zmedo. V vsem je potrebno sedaj pričeti od začetka, toda fašisti so ohranili odločno voljo in dogmatsko vero. Čim hitreje je potrebno spremeniti sedanjo neoboroženo državo v oboroženo do zob. Stranka mora dati s svojimi možmi zgled in mora z vsemi sredstvi ustvariti ozračje za obnovo. Zopet dobro oborožen italijanski narod mora po prvotnih smernicah revolucije spraviti v življenje socialno republiko, namreč fašistično republiko.

Milan, 17. nov. DNB. Prva narodna skupščina republikansko-fašistične stranke je soglasno sprejela naslednjo poslanico Duceju:

»Ob objavi strankinega programa pozdravlja fašistično-republikanska stranka v Vas, Duce, moža, ki edini utegne s tem da že drugič združi vse energije Italije, rešiti domovino. V smeli osvoboditvi Vaše osebnosti smo ugledali znak Previdnosti za bodočo osvoboditev Italije! V Vašem mišljenju in v Vašem 20letnem delu ki je zgodovinske daljnosežnosti za Italijo in svet, vidimo mi danes sigurne, aktualne smernice za socialni vzpon italijanskega naroda in sicer v trenutku, ko zamoremo pomesti skupno z monarhijo vse temne sile reakcije in kompromisarstva, ki so z njo združene. Pod Vašim vodstvom bomo mi zopet jutri privedli Italijo z žrtvami in borbo do njene časti, njene neodvisnosti in njenega vzpona.

Amerika si umiva roke

Rumunski list o ameriškem izdajstvu majhnih narodov

Bukarešta, 17. nov. DNB. Kot dokaz, da si hočejo Zedinjene države glede usode malih narodov že sedaj umiti svoje rok, navaja rumunski list »Curentul« članek ameriškega novinarja Walterja Lippmana, enega izmed najožjih sodelavcev Roosevelta. Iz tega članka lahko posnemamo, ugotavlja list, da namerava Zedinjene države rešiti evropske probleme tako, kakor poudarja Lippman, »da ne bo več potrebno, da bi Zedinjene države stalno morale posegati v te probleme«. Kaj pa pod tem razumejo, nam pojasnjujeje besede, da pričakujejo od majhnih narodov, da »ne bodo v oviro svobodni zvezi med Sovjetsko Rusijo in zapadnimi silami«. Majhnim narodom priporočajo potem nevtralizacijo, ki je pa seveda tudi po Lippmanovem priznanju odvisna od Sovjetske Rusije, v kolikor bo pripravljena spoštovati to nevtralnost. Če pa Sovjetska zveza tega ne mara, potem mora pač sleherni narod sam skrbeti, kako si bo pomagal, kajti po Lippmanovih besedah se nahaja ta cona izven ameriškega vplivnega področja in Anglo-američani ne bodo le-tu po Lippmanovem priznanju imeli tudi nikakih vojaških sredstev. »Ta članek,« ugotavlja »Curentul«, »je bil napisan po moskovski konferenci in verjetno zgolj zato, da ne bi nikomur delal nikakih zmotnih iluzij. Ameriški realizem se hoče torej zne biti sleherne odgovornosti za usodo majhnih narodov.

„Evropa ne more izgubiti svoje borbe“

Bratislava, 16. nov. DNB. Namestnik min. predsednika, notranji minister Mach, je govoril v nedeljo ob otvoritvi nove ceste v Roslucuji v južni srednji Slovaški ter je pri tem pokazal na vse dosedanje obnovitveno delo, spričo katerega niče več ne dvomi nad bodočnostjo slovaške države. Minister Mach je nato govoril o splošnem vojnem položaju in je izjavil: »Evropski razvoj dokazuje, da so kljub vsem žrtvam evropski narodi na poti, ki vodi k človečanski in pravičnejši Evropi. Oni narodi, ki se drže podlage naravnega prava, bodo tudi iz težkega položaja izšli kot zmagovalci,« je poudaril minister Mach ter nadaljeval: Če ima zgodovina in poslanstvo človečanstva sploh kak smisel in če hoče ostati Evropa vredna svoje 2000letne preteklosti, potem ne sme izgubili svoje borbe.«

Nadaljevanje ogorčene obrambne bitke na vzhodnem bojišču

Boljševiki vrženi pri Zaporožju z Dnjeprovega otoka — Ponovni sovjetski napadi pri Dnjepropetrovsku, Krivem Rogu in Gomlu

Führerjev glavni stan, 17. nov. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil javlja:

Severnovzhodno od Kerča je bilo s protinapadom očiščeno področje nekega sovražnikovega vdora. Sovražni sunki proti novopridobljenim postojankam so se izjalovili.

Pri Zaporožju so vrgle naše čete sovražnika z nekega Dnjeprovega otoka; privedle so številne ujetnike ter zaplenile orožje. Južnozapadno od Dnjepropetrovska in severno od Krivega Roga so bili razen nekaterih med tem zajezenih vdorov odbiti ponovni sovjetski napadi. Deli neke oklepne divizije so tamkaj uničili ali zaplenili pri nekem uspešnem sunku 25 oklopnikov in 12 topov.

Na bojišču pri Žitomiru dobro napredujejo lastni protinapadi. Sovražnik je bil kljub žilavemu odporu na mnogih odsekih vržen nazaj.

Dalje proti severu se bijejo težki boji v okolici Korostena.

Na obeh straneh Gomla so sovjetske čete ponovile svoje močne prodorne napade. Dočim se nadaljujejo silni boji okrog nekega vdornega prostora južnozapadno od Gomla, so bili ostali napadi delno v ogorčenih bojih iz bližine zavrnjeni. Zapadno od Smolenska tudi tretji dan velike obrambne bitke ni prinesel sovražniku nikakih uspehov. Z nadmočnimi silami napadajoče sovjetske čete so bile odbite v krvavih bojih, sovražni oddelki, ki se jim je posrečilo vdreti, pa so bili s takojšnjim protinapadom vrženi nazaj.

Severnozapadno od Smolenska in na področju pri Nevelu se je nadaljeval močan sovražnikov pritisk na naše postojanke.

Pri težkih obrambnih bojih na Perekopski ožini sta se posebno odlikovala dva kavkaška prostovoljska bataljona.

Razen brezuspešnega krajevnega napada indijskih čet v vzhodnem odseku bojišča je včerajšnji dan v južni Italiji v splošnem potekel mirno.

Na Egejskem morju je izgubil sovražnik včeraj 9 letal, 6 izmed njih pri nekem brezuspešnem napadu na našo ladijsko spremljavo.

Severnoameriške bombniške jate so včeraj napadle norveško ozemlje, vsled česar so nastale med civilnim prebivalstvom številne izgube. Pri teh napadih in pri nekaterih poletih nad Francijo so sestrelile sile protiletalske obrambe 13 sovražnih letal, med njimi več štirimotornih bombnikov.

Britanska motilna letala so vrgla v včerajšnjih večernih urah nekaj bomb nad zapadno Nemčijo.

Hudi boji na vzhodnem bojišču

Močni sovjetski napadi v Dnjeprovem kolenu — Nemški protisunek južnovzhodno od Žitomira — Boljševiški poizkus prodora zapadno od Smolenska izjalovljen

Berlin, 17. nov. DNB. Zapadno od Dnjepropetrovska so sovjetske čete 15. novembra po pritegnitvi novih čet in s podporo 30 oklopnikov nadaljevale napade. Oklopni grenadirji so odbili vse sovražnikove sunke. Severno od Krivega Roga so napadli boljševiki na številnih mestih ponovno z močnimi pehotnimi in oklopnimi silami. Nemške čete so tudi na tem področju zavrnile napade, majhni krajevni vdori pa so bili v protisunku očiščeni. Pri sledečih nemških protinapadih so dosegli nemški vojaki pomembno zboljšanje postojank. Oddelki neke oklopne divizije so vrgli žilavo se braneče sovjetske čete nazaj in s tem omogočili nemškim silam, da so prodrle do važne zvezne ceste. Na tem bojišču je bilo uničenih 87 sovražnikovih oklopnikov, od tega zgolj na področju ene divizije 71, na področju ene armade pa je bilo 14. in 15. novembra uničenih skupno 254 sovražnikovih oklopnikov.

Južnovzhodno od Kremenčuga so se izjalovili nadaljnji sovjetski napadi, ki so trajali do večera, ob odločnem odporu naših čet. Na sovjetskem predmostju severnozapadno od mesta je menjal neki kraj večkrat svojega gospodarja, toda končno je le ostal v nemški posesti.

Na bojišču južnovzhodno od Žitomira so prodrli nemški oddelki sovražnikove poljske postojanke, zgrajene ob krajevnih protinapadih ter navalili v izhodišča močnih motoriziranih boljševiških sil in jim prizadeli občutne izgube. Pri tem je bilo uničenih 19 oklopnikov, 20 protiklopnih topov in 3 baterije, nemški vojaki pa so zapienili dve sovjetski bateriji in številno drugo lahko in težko orožje. Boljševiški protinapadi so bili brezuspešni.

Južnozapadno in posebno severnozapadno od Gomla je prišlo ponovno do težkih bojev z neprekinjeno napadajočimi sovražnikovimi oddelki. Severnozapadno od mesta so številni bojni letalci in oklopniki podpirali sovjetske poizkuse prodora. Boljševiški sunki so bili odbiti ali prestreženi, na posameznih mestih pa se boji nadaljujejo.

V odseku zapadno od Smolenska so nadaljevale ob obeh straneh avtomobilske ceste prav tako močne sovjetske sile kakor prejšnjega dne napade, podprte s številnimi oklopnimi silami. Vneli so se ogorčeni boji, ki predstavljajo ponovno pomemben obrambni uspeh nemških grenadirjev. V obeh prvih dneh so neomajno vzdržali pritisk 25 velikih sovražnikovih oddelkov. Doslej je nemška pehota v tesnem sodelovanju s topništvom preprečila boljševiško namero prodora. Sovjetske izgube ljudi in orožja so izredno velike. Dne 14. in 15. novembra so bili med drugim na področju enega armadnega zbora uničeni 103 sovražnikovi oklopniki.

Tudi severnozapadno od Smolenska je prišlo do hudih obrambnih bojev. Več boljševiških napadov, podprtih z oklopniki, je bilo po očiščenju majhnih krajevnih vdorov s protisunkom odbitih, s protinapadom pa je uspelo našim grenadirjem zamašiti mimogrede nastale luknje v bojni črti. Tudi na področju Nevela so se izjalovili številni sovražnikovi napadi, podprti z oklopniki in topništvom. V neposredno sledečem protinapadu je bil sovražnik vržen nazaj in je bilo zopet osvojeno prej izgubljeno ozemlje.

Navzlic neugodnemu vremenu je nemško letalstvo s številnimi napadi svojih bojnih oddelkov podpiralo tudi 15. novembra boje na zemlji. Posebno na področju pri Žitomiru so jate letalcev v nizkem poletu bombardirale in obstreljevale po sovražnikovih četah zasedene kraje in odporna gnezda. Na kolodvoru v Fastovu je po bombnih zadetkih zletelo v zrak več z municijo natovorjenih vagonov tovornega vlaka. Oddelki bojnih letal so prizadeli tudi edinicam sovražnikovega oskrbovalnega prometa občutne izgube. Na področju pri Nevelu so napadla strmoglava in brza bojna letala z dobrim uspehom sovjetska zbirališča čet.

Protisunki severnozapadno od Smolenska in južno od Nevela

Izmed 20 sovjetskih oklopnikov 12 sestreljenih — Uspešne akcije napadalnih čet zapadno od Velikih Luk

Berlin, 16. nov. DNB. Severnozapadno od Smolenska je boljševikom pred nekaj dnevi uspelo, da so po izredno močni topniški pripravi, podprti od bojnih letal in oklopnikov, vdrli v nemške črte in da so tjakaj stalno lahko dovažali močne čete. S takojšnjimi protinapadi nemških grenadirjev in napadalnega topništva pa je bil vdorni žep kmalu precej zožen. Pri tem je bilo uničenih 22 sovražnikovih protitankovskih topov. V nedeljo so kljub hudim snežnim metežem nemški grenadirji s strumnim protisunkom izstisnili ovražnika iz zadnjih jarkov, ga vrgli nazaj preko njegovih izhodišč in potisnili bojno črto daleč naprej.

Na nekem drugem kraju istega bojišča je uspela ponovna osvojitev važne ceste, na katere so spravili boljševiki močne, z oklopniki podprte čete, da bi z njimi udarili v hrbet nemški glavni bojni črti. Pri tem podjetju je bil uničen en sovražni oklopnik in več protitankovskih topov. Kljub velikim izgubam so ostali brez uspeha vsi kasnejši sovjetski poizkusi, da bi znova zavzeli izgubljene postojanke.

Na bojišču neke bližnje divizije je v soboto sovražnik prodrl na raznih mestih v nemške postojanke, grenadirji pa so ga s protinapadi zopet vrgli iz njih. Ob tej priliki so izgubili boljševiki 5 oklopnikov, privedenih pa je bilo 35 ujetnikov. Dalje proti severu so se izjalovili ponovni sovražni napadi, ki jih je podpiral močan topniški ogenj in 20 oklopnikov. Tu je obtičalo 12 uničenih sovjetskih oklopnikov.

Južno od Nevela so bili v nedeljo odbiti številni sovjetski napadi proti neki jezerski ožini. Nemški oklopni grenadirji so prešli na zamočvirjenem in neprehodnega ozemlju v protinapad ter so vrgli sovražnika iz močno zgrajenih postojank. Tudi tu je bilo uničenih več sovjetskih oklopnikov in je bila zavzeta važna višina. Vsi poizkusi sovražnika, da bi prebil ali vtisnil novo pridobljeno nemško črto, so se izjalovili. Pri tem so imeli boljševiki velike krvave izgube. Letalstvo je na težiščih obrambnih in napadalnih bojev uspešno podpiralo nemške čete na zemlji.

Južnozapadno od Nevela so ubranili tamkaj boreči se zaščitni oddelki in policijske čete več sunkov sovjetskih oddelkov, ki jim je uspelo priti tjakaj.

Zapadno in severnozapadno od Velikih Luk so bili zaradi poslabšanja vremena le krajevni boji. Pred odsekom nekega virtenberško-badenskega grenadirskega bataljona so morali biti izpraznjeni boljševiški jarki. V jutranji zori je pričela s to operacijo udarna četa pod vodstvom nekega narednika. Pod zaščito lastnega topništva in težkega pehotnega orožja je dosegla četa 200 metrov od sovražnikovih jarkov oddaljeno globel. Od tu je najprej streljala z metalci min, kar ji je omogočilo vdor v prve sovjetske črte, dočim je istočasno neka druga skupina ščitila bok. V bojih iz bližine so bili boljševiki uničeni v svojih bunkerjih in zemeljskih luknjah z ročnimi granatami in z eksplozijskimi naboji. Ko so se nemške čete vračale, je v močnem zapornem ognju nemškega orožja obstal sovražnikov protisunek. Privedenih je bilo deset ujetnikov, zaplenjene pa so bile tri lahke strojnice, več avtomatskih pištol ter drugo orožje za boj iz bližine.

Nacionalna revolucija proti internacionalni

Stadij, katerega preživlja danes naš narod, je revolucija. Resnična, krvava revolucija. Ne mislim s tem reči, da mora biti vsaka revolucija krvava; prelivanje krvi ni bistvo revolucije, ono jo le pogosto spremlja, njeno bistvo pa je drugo. Globoka duhovna izpremememba in resnično spoznanje v narodu pomeni revolucijo.

In to spoznanje, ta duhovni preobrat se vrši danes v našem narodu!

Prvi plod tega spoznanja je nastanek domobranstva. Ono se ni rodilo šele po 8. septembru. Takrat se je izvršil le mehanični, zunanji akt, ideja sama pa je tlela v naših srcih že dolgo prej, toda ni našla pogojev, pod katerimi bi mogla zaplapolati v mogočen plamen. Bila je zapostavljena, skušali so jo uničiti in ko to ni uspelo, so jo poizkusili zlorabiti s tkzv. »belo gardo«, izrabljajoč obupen položaj našega ljudstva.

In ljudstvo je malodušno krvavelo in umiralo. Zavedalo se je, proti komu se ima boriti, ni pa vedelo, čemu naj se bori. Pred 8. septembrom je namreč naš človeke kpo milosti smel biti antikomunist, prepovedano mu je pa bilo biti zaveden Slovenec, smel je braniti le svoje golo življenje, — ni pa smel braniti svojega slovenstva.

Popolnoma naravno je, da je iskra naše domobranske misli morala še nadalje tleti lev naši notranjosti. Tlela je, a ugasnila ni nikoli. Niti takrat ne, ko so nas »legendarno hrabri« vojaki uničevalci Slovencev, Robottija, zmagoslavno »zajeli« in nas kakor trope sužnjev vodili v taborišča, polna vseh mogočih pogubonosnih kali od legarja do komunistične epidemije.

In takrat je naša misel zažarela še bolj, kajti prvič smo odkrito in jasno videli to, kar smo prej le slutili, namreč smrdljivo sodelovanje slovenskega komunista z badoljevskim tujcem. In videli smo sadove tega sodelovanja. Oboji so sicer zasledovali različne cilje, a pot do teh ciljev jim je bila skupna, peljala jih je preko tisočev slovenskih grobov in tisočev porušenih slovenskih domačij.

Robottijev vojak je ubijal zato, ker je s tem uničeval Slovenca, komunist pa požiga, ropa in meri zato, ker je to sestavni del njegove satanske ideologije. Ker Slovenci nimamo proletariata, tega semena za komunistično revolucijo, ga je treba ustvariti. Narodu čvrstih, globoko v duši zasidranih tradicij, narodu samozavestnih kmetov in cvetočih domov, narodu, ki poseduje milo domačo pezem, globoko vero v Boga in poštenje, temu narodu je treba vse to bogastvo duše uničiti. Moralno in materialno ga je treba streti, sleherni čut človečanstva in bratstva je treba v njem ubiti. Iz ponosnega in samozavestnega slovenskega kmeta, živečega v ugodnih socialnih prilikah, mora nastati berač, slovenski razumnik naj postane proletarec, skratka ves slovenski narod naj postane narod bednih nemaničev, narod duhovno in gmotno uničenih, izmozgan in izropanih ljudi. In iz te bede Slovenec ne bo našel drugega izhoda kakor v boljševiški revoluciji: omotičen se bo predal razburkanim valovom anarhije, kjer bo dokončno izgubil še tisto, kar mu je ostalo.

Zato poje partizanski pesnik Matej Bor:

»Razpnite čez ves svet vešala,
vaš bog so: rop, požig, umor!
Ruši! Razdiraj! Hura!«

Zato torej ubijajo komunistični razbojniki Slovenca, ki noče postati proletarec, zato uničujejo vso zasebno in javno imovino naroda, požigajo domove in cerkve, rušijo mostove, železniške naprave in ceste, razdirajo domače delo in industrijo; saj poje isti pesnik naprej:

»V temelje, oboke — bombe, ekrazit,
jutri — rdeči inženirji, novi svet gradit!«

In res, sadovi tega divjanja so tu, v slovenskem narodu vstaja iz krvi in ruševin brezdomni človek, slovenski proletarec. Tudi to je res, da ga je le komunizem ustvaril, to mi vsi priznamo, načrtno in hote ga je ustvaril, kajti to naj bo tisti breznarodni proletarec, tisto nujno potrebno anarhistično seme.

Toda glej, ta človek ne vstaja kot omotična ovca, ki se brez odpora preda volku revolucije, ne, iz prelite slovenske krvi vstaja narodni osvetnik, genij slovenskega naroda, ki je našel samega sebe v tistem usodnem trenutku, ko bi moral postati seme komunistične revolucije.

In ta človek je danes prijel za orožje. Prijel je za ponujeno roko, ki mu jo je v najusodnejšem trenutku podal veliki nemški sosed z jasno zavestjo in voljo, da iz slovenskega naroda ne bo nastalo nikdar proletarsko sovjetsko ljudstvo!

In že danes je podana možnost, da vsak Slovenec brez izjeme, predvsem pa tisti, ki je doslej često razumljivo okleval, v skladu s svojo narodno častjo in po klicu dolžnosti doprinese svoj dolžni delež za skupno narodno revolucijo. Danes končno sme domobranska revolucijonarna misel neomadeževano vzplamteti in zajeti srce vsakega izmed nas.

Danes se končno smemo boriti proti komunizmu ne samo zato, ker ta grozi našemu življenju, ampak predvsem zato, ker je internacionalni komunizem največji sovražnik slovenstva, zato, ker smo Slovenci in hočemo to tudi ostati!

Slovenska narodna revolucija, katere prvi nositelji smo mi, domobranci, in po domobranstvu ves slovenski narod, mora zmagati nad našim največjim notranjim sovražnikom — komunizmom.

Janko Jankovič.

Kako je naš kmet spoznal OF in komuniste

Kmečko ljudstvo je pokazalo, da je politično bolj zrelo in bolj bistro od velikega dela meščanstva

Na mogočnem nedeljskem protikomunističnem zborovanju v Ljubljani je na množico naredil posebno globok vtis govor g. Ivana Paternosta, župana iz Velikih Lašč. V preprostih, jasnih stavkih, je v prvem delu svojega govora prepričujoče naslikal, kako je kmečko ljudstvo na Dolenjskem po lastnih doživetjih in izkušnjah spoznalo zločinsko igro komunistov in razkrinkalo OF. V svojem poročilu o nedeljskem shodu smo mogli ta del njegovih izvajanj prinesti le v izvlečku. Zaradi njihove važnosti in poučnosti objavljamo v naslednjem celotno tudi ta del njegovega govora. Po uvodni ugotovitvi, da so vse njegove navedbe skoz in skoz resnične, je župan Paternost nadaljeval:

»V naši okolici se je pričelo gibanje OF v jeseni leta 1941. Tu in tam so bila sklicana nekakšna zborovanja, ki so jim ljudje prisluhnili in se po malem kar navduševali za izvajanja, ki so jih nudili posamezniki. Kajti naše dolenjsko kmečko ljudstvo je p onaravnem instinktu in po obnašanju italijanske kraljevske vojske hitro spoznalo in začutilo, da se na to vojsko ne more zanesti. Kraljevskim vojakom in posadkam ljudje že takoj v začetku niso zaupali, da bi hoteli in bili zmožni vzdrževati red in mir. Opazili so takoj njih neizkušenost in brezbrižnost za njihovo usodo... Zato so ljudje prve pojave OF resnično sprejeli z občutkom, da jih bo ta ščitila pred izkoriščanjem in da bo nadomestila z oddelki domačih fantov brezbrižnost kraljevskih vojakov za red in mir. Razumljivo je, da je bil nastop OF zaradi tega ljudem v začetku silno po volji. Navdušeni smo bili zanj do malega skoro vsi.

Toda hitro pa se je pokazalo, da ta stvar ni tako čista, kakor je izgledalo na prvi pogled. Ljudje so začeli zmajevati z glavami, ko so videli, da so v ospredju in imajo glavno besedo pri OF ljudje, ki niso bili ravno na najboljšem glasu, da imajo glavno besedo ljudje, ki so bili znani kot delomrzneži, kot divji lovci, tudi kot kriminalni tipi. Zelo malo pa je bilo med njimi vidnejših in poštenih ljudi. Čutil sem sam, da so se me začel izogibati, ako je pogovor nanesel na OF, ljudje, s katerimi sem bil prijatelj, ki pa so bili močno navdušeni za OF, pa čeprav jaz nisem takrat še zavzel nasprotnega stališča proti OF. To so bili prvi značilni pojavi OF.

V začetku leta 1942 pa se je že začela stvar bolj očitno razjasnjevati. Od partizanske krogle zadet, je padel eden najboljših naših fantov, Adamič Alojzij iz vasi Brankovo. Za tega fanta še danes zastavim vse svoje premoženje, da fant ni zagrešil prav nobene stvari kakor to, da je bil veren slovenski fant.

To pa je bil že prvi signal. S tem so že pokazali, da ne gre za zaščito pred kraljevsko italijansko vojsko in za boj za svobodo, temveč da gre le za komunistično revolucijo in krvavo obračunavanje med Slovenci.

Kar se je prej šušljalo in malo verjelo, da namreč vodi vso OF komunistična stranka, je zdaj postalo hipoma jasno skoro vsem. Čim bolj so se potem komunistična nasilja in zločini množili, tem večji je bil odpor ljudstva proti njim. Kakor je v začetku njihovega dela bilo z njimi skoro 95 odst., tako je pozneje bilo proti njim 95 odst.«

•

Tako je povedal g. Paternost. Njegove ugotovitve ne veljajo samo za Velike Lašče in okolico, temveč tudi za ostalo podeželje. Povsod je ljudstvo v svojem zdravem življenjskem instinktu že kmalu v začetku udejstvovanja OF spoznalo zahrbtno komunistično igro in pravilno ocenilo resnične komunistične cilje.

Naše meščanstvo ni tako neposredno občutilo komuističnih strahot, a vendar se je uničujoči komunizem dovolj jasno pojavljal tudi v njegovi sredi s svojimi političnimi umori, tako da je trezen in uvideven človek lahko že zgodaj točno razbral njegovo hotenje. Bilo je teh zločinov dovolj, da bi v celoti lahko spregledalo tudi meščanstvo, posebno še, ker so dovolj glasno govorila tudi zanesljiva poročila z dežele. Toda v svoji duševni lenobi in neuravnovešenosti je meščanstvo v velikem delu še vedno podlegalo komunistični propagandi in komunističnemu strahovanju ter je vsaj s svojo pasivnostjo podpiralo komunistično početje. Morale so priti grozotne tragedije po 8. septembru, na čelu jim oni v Turjaku in Kočevju, da se je iztreznila in dokončno spregledala tudi velika večina meščanstva ter se odločno postavila v isto vrsto s kmečkim prebivalstvom Mnogo nesreče in gorja bi bilo prihranjenega našemu narodu, ako bi se bilo to zgodilo že mnogo poprej. —AK

Naredba o postavitvi županov in občinskih sosvetov

Na podlagi čl. I. naredbe o upravljanju Ljubljanke pokrajine z dne 20. septembra 1943, št. 4, Službeni list št. 273/86 iz 1943, odrejam:

§ 1. V občinah Ljubljanske pokrajine se poverja uprava županom, katerim se dodaje kot posvetovalni organ občinski sosvet treh do šestih oseb.

§ 2. Župana in člane občinskega sosveta imenuje okrajni glavar proti naknadni odobritvi predsednika pokrajinske uprave. Za župana in člane sosveta se smejo imenovati moške osebe, ki so dovršile 25 let starosti, uživajo državljanske pravice, so dobrega nravstvenega in političnega vedenja ter imajo za opravljanje občinskih poslov potrebno izobrazbo.

§ 3. Župan opravlja vse posle, ki jih veljavni predpisi dodeljujejo predsedniku občine, občinski upravi in občinskemu odboru. Županove odločbe izvršuje občinski tajnik. V primeru potrebe podpira župana pri izvajanju poslov tudi poveljnik najbližje krajevne posadke slovenskega domobranstva.

§ 4. Občinski sosvet ima zgolj posvetovalni glas ter oddaja mnenja v vseh zadevah, o katerih župan misli, da jih je treba predložiti sosvetu.

§ 5. Kadar je župan zadržan, ga zastopajo člani sosveta po vrstnem redu, kakor jih je imenoval okrajni glavar.

§ 6. Okrajni glavar določi županu in po potrebi tudi članom sosveta nagrado iz občinskih sredstev ne glede na določbe odobrenega občinskega statuta iz § 75. zakona o občinah.

§ 7. Določbe, ki s to naredbo niso v skladu, se razveljavljajo.

§ 8. Ta naredba ne velja za mestno občino Ljubljano.

§ 9. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave.

Ljubljana, 12. novembra 1943.

Šef pokrajinske uprave:
Predsednik gen. Rupnik

Naredba o prenosu nekaterih poslov na župane

Na podstavi čl. I. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943, št. 4, Službeni list št. 273/86 iz 1943, **odrejam:**

§ 1. Vsi posli krajevnega šolskega odbora, občinskega kmetijskega odbora in občinskega preskrbovalnega urada se prenesejo na župana. Določbe o opravljanju tajniških (poslovskih) in drugih pisarniških poslov v prvem odstavku tega paragrafa navedenih ustanov ostanejo nespremenjene.

§ 2. Ta naredba ne velja za mestno občino Ljubljano.

§ 3. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave.

Ljubljana, 12. novembra 1943.

Šef pokrajinske uprave:
Predsednik gen. Rupnik

Naredba o mandatnem postopanju županov v upravno-kazenskih zadevah

Na podstavi člena I. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943, št. 4, Službeni list št. 273/86 iz 1943, **odrejam:**

§ 1. Župani občin zunaj sedeža okrajnih glavarjev se do nadaljnjega pooblaščajo, da izrekajo začasno in nekvarno naknadnemu rednemu upravnokazenskemu postopanju pred okrajnim glavarstvom denarne kazni do zneska 500 lir za vse upravne prekrške, za katerih kaznovanje so pristojni okrajni glavarji.

§ 2. Župan izreka kazen po predhodnem zaslišanju krivca, morebitnih prič ter po pribavi mnenja dveh članov občinskega sosveta.

§ 3. Kazen je takoj izvršna, vendar se denarne kazni do izvedbe rednega kazenskega postopanja po okrajnem glavarju hranijo v občinski blagajni.

§ 4. O zaslišanju krivca in udeležencev kazenskega postopanja se sestavi zapisnik, ki mora vsebovati poleg osebnih podatkov o krivcu še navedbo a) kaznivega dejanja, b) kraja in časa njegove storitve, c) izpovedi prič, d) izreka o kazni, e) o takojšnji plačljivi denarni kazni, f) kazenske določbe, na katero se izrek o kazni opira, g) pristavka o naknadni izvedbi rednega kazenskega postopanja po okrajnem glavarju in h) podpis prizadetih, župana in občinskega tajnika. Overjen prepis zapisnika se vroči krivcu.

§ 5. Po objavi odločbe predloži župan celotni kazenski spis takoj pristojnemu okrajnemu glavarju radi izvedbe rednega kazenskega postopanja.

§ 6. Po zaključitvi rednega kazenskega postopanja izda okrajni glavar potrebne odredbe glede uporabe oziroma vrnitve založene denarne kazni.

§ 7. Zoper kazensko odločbo okrajnega glavarja ima obsojena oseba pravico pritožbe po veljavnih predpisih.

§ 8. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave.

Ljubljana, 12. novembra 1943.

Šef pokrajinske uprave:
Predsednik gen. Rupnik

Naredba o občinskih uslužbencih

Na podlagi čl. I. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943, št. 4, Službeni list št. 273/86 iz 1943, odrejam:

§ 1. V občinah Ljubljanske pokrajine razen mestne občine Ljubljane izdaja vse odločbe o službenih razmerjih občinskih uslužbencev (postavitev, imenovanje v položaje, napredovanje, prestanek službe itd.) župan.

§ 2. Župan določa vsem občinskim uslužbencem službene prejemke ne glede na določbe odobrenega občinskega statuta iz § 90. zakona o občinah.

§ 3. Župan kaznuje občinske uslužbence po kratkem postopku zaradi disciplinskih prekrškov in disciplinskih prestopkov s kaznimi iz čl. 97. oziroma 102. uredbe o občinskih uslužbencih z dne 12. marca 1936, Službeni list št. 477-61 iz 1936. Pred izrekom kazni je treba uslužbenca zaslišati.

§ 4. Županove odločbe iz §§ 1. do 3. te naredbe so takoj izvršne, vendar jih mora župan nemudoma predložiti okrajnemu glavarju v naknadno odobritev. Če se odobritev ne da, mora župan takoj vzpostaviti stanje, kakršno je bilo pred izdajo odločbe.

§ 5. Določbe, ki s to naredbo niso v skladu, se razveljavljajo.

§ 6. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave.

Ljubljana, 12. novembra 1943.

Šef pokrajinske uprave:
Predsednik gen. Rupnik

Gospodarstvo

Občinska trošarina na alkoholne pijače v Ljubljanski pokrajini

Na podlagi čl. 1. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943., štev. 4, je šef pokrajinske uprave izdal naslednjo naredbo, ki je objavljena v službenem listu 17. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo.

V vseh občinah Ljubljanske pokrajine, razen mestne občine ljubljanske, se pobira ne glede na odobrene občinske proračune naslednja občinska trošarina:

a) po 2 liri od litra vina, vinskega mošta in piva;

b) po 10 lir od hektolitrske stopnje alkohola, špirita, žganja, likerja, ruma in konjaka ter od litra šumečih vin in drugih luksuznih pijač.

Gornja občinska trošarina se začenja pobirati z dnem, ko stopi ta naredba v veljavo (s 17. novembrom).

GOSPODARSKE VESTI

= **Priporočene poštne pošiljke za inozemstvo v Nemčiji.** V zadnjem času je pošiljanje priporočenih pisem v Nemčiji, zlasti v prometu z inozemstvo, zavzelo tako velik obseg, da povzročajo ta pisma vidno obremenitev poštnega personala. Zato je nemška poštna uprava opozorila, da se priporočena pisma v prometu z inozemstvom v nobenim primeru ne odpravijo hitreje, kakor navadna pisma. Industrijske tvrdke so bile pozvane, naj na to opozore zlasti pri njih zaposleno inozemsko delavstvo.

= **Ureditev cen v trgovini z umetninami v Nemčiji.** Nedavno smo poročali, da so bila v Nemčiji izdana podrobna navodila za ureditev cen na trgu z umetninami, ki gredo za tem, da se tudi v trgovini z umetninami uveljavijo fiksne cene, ki se ne smejo prekoračiti, tudi če gre umetnina, preden pride do končnega kupca, skozi več rok. Sedaj so bili izdani še dodatni predpisi, po katerih morajo biti vsa originalna dela upodabljajočih umetnikov, ki so nastala po letu 1900., v trgovinah in izložbah označena s cenami. V izložbah se smejo razstaviti samo umetnine, katerih cena ne presega 3.000 mark. pri umetninah, ki so nastale pred letom 1900., pa mora biti na zadnji strani, slike ali na primernem mestu umetnine prilepljen listek z označbo dotičnega dela in prodajne cene. Gornji predpisi ne veljajo za umetnine, ki so razstavljene na razstavah.

Obvestilo „Prevoda“

Razdeljevanje jabolk. Dodatno k včerajšnji objavi v časopisju razdeljuje jabolka za otroke do 9. leta starosti tudi tvrdka T. Marinko (Šmartinska c.).

Potopitev dveh podmornic na Egejskem morju

Berlin, 16. nov. DNB. Današnje vojno poročilo ponovno javlja o potopitvi neke sovražne podmornice, potem ko je bila že včeraj objavljena slična potopitev podmornice.

Potopitev včeraj javljene podmornice je bila izvedena v vodovju Sporadov, v južnem delu Egejskega morja in je zasluga odločnega nastopa poveljnika nekega lovca na podmornice, ki je po morski površini plovečo podmornico v nastopajočem mraku še pravočasno opazil. V svetlobi takoj izstreljenih svetilnih granat se je izsledena ladja sicer poizkušala rešiti s potopitvijo, toda kmalu potem posrečenem poizkusu bega so bile nad mestom potopitve vržene prve globinske bombe, ki so bile tako dobro merjene, da so prisilile podmornic k takojšnjemu dvigu. Površina podmornice še ni bila popolnoma prebita, ko so se že usipale na njo prve salve iz vsega orožja v največji pripravljenosti čakajočega podmorniškega lovca, vendar se je posrečilo topničarjem že težko poškodovane podmornice, da so prišli k svojemu topu. Topniški dvoboj, ki se je sedaj razvil in ki je zahteval žrtve tudi med posadko nemškega podmorniškega lovca, je zaključil njegov poveljnik z odločno izvedenim sunkom v podmornico. Ta se je močno stresla, se po nekaj trenutkih obrnila in se nato hitro potopila. Izmed posadke so se lahko rešili samo en častnik ter 13 mož, ki so bili po večini težko ranjeni. Nemški podmorniški lovec jih je vzel na krov ter pripeljal kot ujetnike v svoje oporišče.

V drugem primeru so napadle nemške zaščitne obalne edinice dve podmornici, ki sta pluli na srednjem Egejskem morju. Eni izmed podmornic je kljub več topniškim zadetkom uspelo, da se je rešila nadaljnjemu obstreljevanju s potopitvijo, dočim se druga podmornica zaradi poškodb, dobljenih z dobrimi zadetki, ni več mogla spustiti pod vodo. Čeprav se je sovražna posadka borila z vso zagrizenostjo, je bilo vedno bolj očitno, da ne bo mogla preprečiti uničenja svoje ladje. Medtem se je pričela ladja polagoma potapljati in se je končno nenadoma potopila. Razen enega moža, čigar mrtvo truplo so kasneje našli, in ki je najbrž pripadal posadki podmorniškega topa, se je ladja potopila z vso svojo posadko.

12 nemških oklopnikov uničilo 80 sovražnikovih

Berlin, 17. nov. DNB. V hudih bojih južno od Gomla je 10 nov. uničilo 10 oklopnikov neke pomeranske oklopne divizije 54 sovražnikovih oklopnikov Oklopnikom poveljujoči poročnik Eichler je sam uničil 15 oklopnikov Istega dne je uničila skupina sedmih oklopnikov te divizije 26 sovjetskih oklopnikov.

V Londonu opozarjajo na ogromne sovjetske izgube

Stockholm, 16. nov. DNB. Londonski list »Tribune« opozarja v svojem članku na ogromne krvave izgube, ki jih je utrpela Sovjetska zveza v boju proti nemški vojski. Angleški list piše, da je zahtevala sedanja, štiri mesece trajajoča ofenziva, velikanske množine krvi in potrebščin. V Angliji se zavedajo, kake neverjetne zahteve postavljao glede proizvodnje, tonaže in ljudi že razmeroma majhne operacije na Sredozemskem morju.

Bolgari niso izgubili nobenega letala

Sofija, 17. nov. DNB. Listi objavljajo naslednji demanti: Po ameriškem letalskem napadu na Sofijo je razširil sovražnik vest, da je bilo med letalskimi boji sestreljenih nekaj bolgarskih letal Ta vest ima popolnoma propagandni značaj, ker ni resnična. Bolgarsko protiletalsko topništvo in bolgarski lovci so do poslednjega izpolnili svojo dolžnost Niti eno bolgarsko letalo ni bilo sestreljeno.

Letalski napad na luko v Plymouthu

Berlin, 17. nov DNB V vojnem poročilu z dne 16. novembra javljen nemški bombni napad na južnozapadno angleško luko Plymouth so izvedli v zgodnjih jutranjih urah 16. novembra oddelki Dornierjevih in Junkersovih letal Nemška bojna letala so predrla močan zaporni pas angleškega protiletalskega topništva in odvrgla bombe na odrejene cilje. Na področju državnih ladjedelnic je izbruhnilo več požarov, katerih razširjenje so utegnili opazovati pri odletu. Eno nemško letalo se ni vrnilo.

Angleški iskalec min potopljen

Berlin, 17. nov. DNB. Angleški iskalec min »Cromarty« se ni vrnil s svoje zadnje vožnje in ga angleška admiraliteta proglaša za izgubljenega.

Turki o nemški vojski

Carigrad, 16 nov. DNB. List »Džumhurijet« piše v svojem uvodniku, da si naj Angloameričani nikar ne delajo nikakih utvar o nemški vojski. Zavedajo naj se, da ni bila nemška vojska nikjer resnoje poražena in da razdejanja po letalskih napadih niso mogla dati nemški vojni industriji smrtnega udarca, niti ji ga ne bodo mogli dati. Sicer pa je tudi Churchill priznal, da je nemška armada še vedno močna.

Angleško izmozgavanje Cipra

Ismir, 16. nov DNB Poročilo lista »Palestina Post« iz Cipra kaže žalostno sliko tamkajšnjih razmer. Na otoku, ki je nekoč izvažal v Palestino večje presežke svojih pridelkov, pojedo sedaj britanske okupacijske čete do golega vse, kar se tamkaj pridela. Zato je jasno, da prebivalstvo ne stori ničesar za prehrano britanskih čet in da se drži čim dalje od njih Po poročilu lista je pomanjkanje prebivalstva brezmejno Vsled tega so tudi zadnje občinske volitve prinesle zmago komunistom, kar z ozirom na tamkajšnji položaj ne sme nikogar presenečati.

Zatiranje Indijcev se poostruje

Barcelona, 16. nov. DNB Dne 20 oktobra je objavila britanska vlada nov izredni vojni kazenski zakon proti »peti koloni«, ki ga utemeljuje s potrebo, da se zatrejo v Indiji poizkusi sabotaže in izpodkopavanja vojne morale pri četah in pri prebivalstvu. Nov zakon daje vojnim sodiščem večja pooblastila glede smrtne kazni ter predpisuje za tiskanje in razširjanje Angležem sovražnih tiskovin dosmrtno oziroma desetletno deportacijo. Prav posebno so poostreni ukrepi za pokrajine ob meji.

Gloucesterski vojvoda gen. guverner Avstralije

Stockholm, 16. nov. DNB. Neka vest iz Canberre javlja, da je avstralski ministrski predsednik Curtin objavil vest o imenovanju Gloucesterskega vojvode za generalnega guvernerja Avstralije.

To imenovanje tretjega sina kralja Jurija V. smatrajo poučeni krogi kot političen dogodek prve vrste. Vojvoda je bil še le v pričetku leta odpuščen iz vojaške službe, da bi pomagal svojemu bratu kralju Juriju VI. pri izvrševanju njegovih številnih reprezentacijskih dolžnosti Smatrajo, da hoče imenovanje povdariti britanski značaj Avstralije prav v trenutku, ko se na avstralskih tleh šopiri ameriški general Mac Arthur s podkraljev kim obnašanjem in ko po tajajo severnoameriške želje po Avstraliji — slične kakor v Kanadi vedno bolj očitne.

Nad Burmo sestreljenih 45 sovražnikovih letal

Tokio, 17. nov. (Vzhodnoazijska služba DNB). Pri ponovnih sovražnikovih letalskih napadih na Burmo so 14. novembra edinice japonske vojske in letalstva sestrelile 45 letal, dve pa težko poškodovale. Zajele so 8 mož, ki so se rešili s skokom s padalom. Japonci so izgubili eno letalo.

Izostanek napovedane ofenzive proti Burmi

Madrid, 16. nov. DNB. Poveljnik britanskih čet v Indiji genral Auchinlek je prispel, kakor poroča »Arriba«, v London, da bi z obširnim govorom pred indijskim svetom pomiril nezadovoljstvo in nepotrpežljivost, ki je nastalo v civilnih in vojaških krogih v Angliji zaradi izostanka napovedane ofenzive proti Burmi.

Nezmanjšana napetost v Libanonu

Carigrad, 16. nov. DNB Anatolska agencija javlja iz Jeruzalema, da je bila v Libanonu osnovana začasna vlada proti degaulistom. Sestavljena je iz zastopnikov državnega predsednika ter ministrskega predsednika Seyda Selama in treh nadaljnjih članov

Sofija, 16. nov DNB Neka vest iz Bejruta javlja, da se britanske vojaške oblasti za pomirjenje na cestah demonstrirajočega prebivalstva prepovedale degolističnim letalom z libanonskih letališč Kot vzrok so navedle, da bi angleško protiletalsko topništvo lahko zamenjalo degolistična letala s sovražnimi.

Stockholm, 17. nov. DNB. Po Reuterjevi vesti se zbirajo v gorovju, oddaljenem kakih 25 km od Bejruta, oboroženi oddelki Libanoncev, med njimi tudi Druzov in kristjanov, ki organizirajo odpor.

Ankara, 16 nov. DNB Francoski disidentski general Catroux je prispel v torek z letalom iz Kaira v Bejrut.

Pariz, 17. nov. DNB Kakor je zvedel »Paris Soir« iz Alžira, je bil Giraud na veliko presenečenje pozvan v anglo-ameriški glavni stan. Obveščeni krogi menijo, da je ta poziv v zvezi z dogodki v Libanonu. Splošno prevladuje mišljenje, da hočejo Američani izrabiti trenutno nesoglasje med Angleži in De Gaullom in mu dati primeren pouk.

Bangkog, 16. nov DNB. Način, kako postopajo Angleži in degolisti v libanonski krizi, zasledujejo povsod na svetu z veliko pozornostjo, poroča iz New Delhija kongresno glasilo »Hindustan Times«. »Francoski odbor je zagrešil pravi prelom obljube, ki jo je dal libanonskemu narodu«, izjavlja list »Vsled posebnih nazorov Anglije o zaupništvu v tujih deželah moramo sprejeti z pridržkom vest o nastopu britanskega ministra v Bejrutu in zanimanje nekaterih članov angleškega parlamenta za nastalo krizo Če naj bo atlantska listina uporabljena v Libanonu, zakaj je ne uporabljo tudi v Alžiru ali Tunisu? Libanonski primer v mnogočem sliči Indiji in je deloma tudi podoben palestinskemu vprašanju.

Kazni za prestopke predpisov o živilih

Protidraginjski odsek uprave policije v Ljubljani je izrekel naslednje kazni:

Zaradi prodaje živil po višjih cenah:

Jakoš Helena, posestnica, Bizovik 5, 200 lir globe; Vivoda Janko, poslovodja, Vožarski pot 33, 500 lir; Šuštar Franc, prodajalec, Gosposvetska cesta 84, 500 lir; Glavnik Mario, trgovec, Gosposvetska c. št. 84, 500 lir; Mavrič Zorka, uslužbenka, Kapiteljska 3, 50 lir; Vraz Vojko, trgovec, Puharjeva 3, 2000 lir; Kovačič Josip, trgovec, Mestni trg 17, 200; Hočko Marija, prodajalka, Mandeljčeva 7, 2000 lir; Počivnik Helena, uslužbenka, Mandeljčeva št. 7, 400 lir; Zimšek Josipina, gospodinja, Hrastje 10, 200 lir; Pretnar Josipina, trgovka, Čaulinska 2, 50 lir; Virant Neža, poslovodkinja, Rimska 8, 200 lir; Lesković Ana, last. mlekarne, Ciril-Metodova št. 47, 200 lir; Korinšek Ladislava, prodajalka, Poljanska 25, 100 lir; Jerina Vida, prodajalka, Kladezna 10, 500 lir; Dežman Marija, prodajalka, Mandeljčeva 15, 500 lir; Primožič Anton, gostilničar, Rožna dolina, c. VIII 6, 2000 lir; Štepec Angela, posestnica, Hradeckega 30, 500 lir; Može Josipina, posestnica, Knezov štradon 17, 200 lir; Gregorič Marija, prodajalka, Streliška 10, 200 lir; Škof Marija, posestnica, Korunova 11, 200 lir; Pleško Stanislava, posestnica, Dobrunje 37, 300 lir; Peršin Marjeta, prodajalka, Mandeljčeva 17, 300 lir; Fekin Rudolf, prodajalec, Celovška c. 53, 100 lir; Ferfila Franc, posestnik, Rož. dol. c. II 7, 100 lir; Metelko Ivan, posestnik, Streliška 18, 1000 lir; Vidali Elizabeta, zasebnica, Vodnikova 13, 200 lir; Gale Marija, prodajalka, Metelkova 19, 200 lir; Žiberna Marija, lastnica mlekarne, Glinška 5, 500 lir; Koren Marija, trgovka, Malgajeva 10, 300 lir; Jeras Egidij, trgovec, Tyrševa 152, 5000 lir; Scheicher Adolf, prodajalec, Ljubeljska 9, 300 lir; Jarc Josip, čevljar, Breg 2, 500 lir; Rebšek Rozalija, branjevka, Litijska, nova hiša, 100 lir; Dežman Marija, branjevka, Mandeljčeva 15, 200 lir; Jemec Helena, posestnica, Knezov štradon 60, 300 lir; Kokalj Neža, zasebnica, Jarše 14, 200 lir; Bolka Terezija, posestnica, Stožice 3, 200 lir; Kranjc Draga, prodajalka, Tovarniška 25, 200 lir; Petrovčič Marija, zasebnica, Lesno brdo 29, 200 lir; Maver Alojzij, trgovec, Zaloška 69, 500 lir; Glavan Marija, last. mlekarne, Ciril-Metodova 37, 1000 lir; Zapušek Marija, zasebnica, Pot na Rakovo Jelšo 54, 200 lir; Majcen Marija, zasebnica, Rudnik 67, 300 lir; Hitejc Jakob, branjevec, Rožna 33, 200 lir; Accetto Terezija, posestnica, Lampetova 9, 200 lir; Škofic Frančiška, lastn. mlekarne, Ciril-Metodova 37, 200 lir; Ločniškar Helena, branjevka, Galjevica 172, 500 lir; Doberlet Elizabeta, zasebnica, Sv. Marka 20, 500 lir; Dimnik Jožefa, hči posestnika, Jarše 2, 200 lir; Jeras Marija, zasebnica, Cesta na Loko 18, 200 lir; Lindič Ana, zasebnica, Koželjeva 16, 200 lir; Šimnovec Marija, branjevka, Mandeljčeva 15, 500 lir; Izlakar Albin, gostilničar, Dalmatinova 3, 1000 lir; Šebalj Marija, postrežnica, Jernejeva 11, 50 lir; Marinčič Ana, prekupčevalka, Horjul 92, 200 lir; Menart Ivanka, trgovka, Jurčičev trg 2, 500 lir; Krušič Neža, delavka, Dev. Marija v Polju 14, 100 lir; Dovč Lucija, zasebnica, Stožice 13, 200 lir; Iskra Matilda, zasebnica, Miljčinskega 61, 200 lir; Saksida-Orel Ivanka, trgovka, Galjevica 174, 500 lir; Jemnik Martina, posestnika hči, Studenec 14, 200 lir; Hubad Joško, gostilničar, Pred Škofijo 18, 500 lir; Kršak Josipina, restavraterka, Tržaška 62, 2000 lir; Majer Dionizij, poslovodja, Lepi pot 16, 200 lir.

Zaradi prodaje racioniranih živil brez odrezkov živilskih nakaznic: Kokalj Ivan, pek. mojster, Rož. dol. c. II 39, 1000 lir; Bertok Anton, poslovodja, Erjavčeva 11, 500 lir; Soklič Franc, trgovec, Breg 20, 500 lir; Mramor Marija, prodajalka, Lavričeva 15, 300 lir globe. **Zaradi postrežbe gostov s svinjsko pečenko in golažem v prepovedanem času:** Dolničar Slavko, gostilničar, Gradišče 13, 3000 lir; Hočevar Rozalija, gostilničarka, Nunska 4, 200 lir globe. **Zaradi hranitve svežega govejega mesa, neopravičeno zaklanega:** Gmajnar Anton, pek. mojster, Cerkvena 19, 300 lir. **Zaradi neprijave prešičev Prevodu:** Černe Ivana, posestnica Zg. Hrušica 13, 500 lir. **Zaradi neoznačenje cen fižola in čebule:** Uranič Urša, gospodinja, Obrije 2, 100 lir. **Zaradi prekrška pri peki kruha:** Biziak Ivan, pek. mojster, Celovška, prijava drž. tožilstvu v Ljubljani. **Zaradi prodaje peska po oblastveno neodobreni ceni:** Jevnikar Franc, posestnik, Vodmatski trg 6, 300 lir. **Zaradi prodaje negašenega apna po oblastv. neodobreni ceni:** Kočevar Franc, zasebnik, Pokljukarjeva 2, 200 lir. **Zaradi neopravičenega prejemanja živilskih nakaznic:** Gerlica Rozalija, gospodinja, Ulica 3. maja 14, 200 lir; Varoga Ivan, posestnik, Šinkov stradon 30, 2000 lir; Avbelj Tereza, poslovodkinja, Tržaška 58, 1000 lir. **Zaradi prodaje kavinega surogata po oblastveno neodobreni ceni:** Sedlar Ivan, tovarnar, Beethovnova 14, 200 lir. **Zaradi prodaje manufakturnega blaga brez odrezkov oblačilnih nakaznic:** Selakovič Danijel, trg. potnik, Hotel Miklič, 200 lir. **Zaradi nabave manufakturnega blaga brez predpisanih bonov:** Gerkman Anton, poslovodja, Rimski trg 2, 500 lir; Žlender Anton, trgovec, Knaflieva ul. 12, 1000 lir; Bajda Marija, trgovka, Pred Škofijo 16, 100 lir. **Zaradi prodaje ovsenih kosmičev po oblastveno neodobreni ceni:** Starin Leon, tovarnar, Florjanska 30, 500 lir. **Zaradi prodaje hrastov. in bukovega lesa po oblastveno neodobreni ceni:** Šiška Ivan, tovarnar, Puccinijeva 4, 500 lir globe.

Naseljevanje Slovencev po Furlaniji

v času prihoda v sedanjo domovino — Posamezniki so se naselili celo tja do Tilmenta

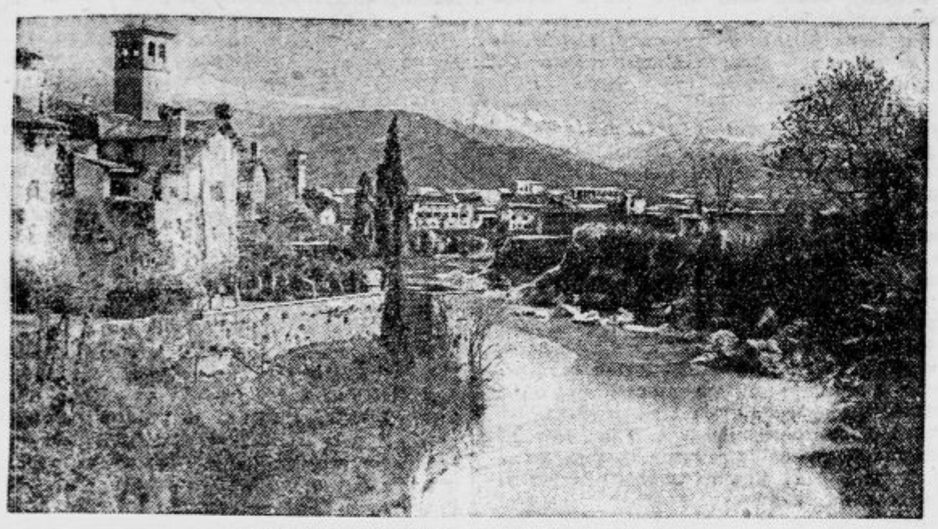

Cividale am Natisone — Čedad ob Nadiži

Preseljevanje narodov ob koncu starega veka, ki je zaneslo naše prednike iz njihove stare domovine onkraj Karpatov na prag rodovitne planjave na levem bregu Pada, je zrušilo na naših tleh ves obrambni sestav, ki so ga z mnogimi snovnimi in človeškimi žrtvami zgradili Rimljani. Kako so Slovenci prodrli in se naselil tja do Tilmenta, o tem nam zgodovinarji ne govore posebno podrobno in obširno. Saj je ohranjen le en neposreden vir, ki iz njega zajemajo svoje znanje. Na mnoge druge dogodke in zgodovinsko važna dejstva sklepajo iz podatkov, ki so izpričani šele v kasnejših stoletjih.

Neučinkovite utrjene črte

V obrambnem sistemu, ki so ga zgradili rimski cesarji na naših tleh, je bila v zaledju glavna trdnjava Oglej. Tja so tedaj vodile vse ceste z Balkana, Panonske nižine in iz srednje Evrope. Tako je bil Oglej izredno važna prometna točka, obenem pa urejevalec vse obrambe proti napadom »barbarov«.

Črto, ki je branila dostop do Ogleja in preprečevala vdor v severno Italijo, so tvorile utrdbe okoli Trsta, v Trstu samem in okoli Ajdovščine. Višje proti severu je bila tretja črta, ki je obstajala iz niza večjih utrdb na Krasu. Te so bile okoli Vipahka, Lanišča in Hrušice na glavni cesti med Ljubljano in Vipavo. Nadalje so zgradili utrdbe pri Pokojišču in na Rakitni na cesti med Ljubljano in Cerknico in ob cesti, ki je iz Ljubljane vodila v Lož.

Še bolj je bila izpostavljena prednica Ljubljane Emona. Ker je imela ugoden zemljepisni položaj, je v tesni med hribovjem, ki deli Barje od Ljubljanskega polja, lahko učinkovito branila prehod. Emona je bila zelo utrjena. Njena važnost je segala od Julijskih Alp do Dolenjskega hribovja.

Prva in glavna obrambna črta je bila pomaknjena še bolj proti severu in severovzhodu. Njeno središče so bile Trojane. Levi del je bil skoro neprehoden. Tvorile so ga Kamniške planine, Karavanke in Karnijske Alpe, na vseh prelazih zavarovane z močnimi trdnjavami in utrdbami. Desno krilo označujejo še danes utrdbe pri Benetu, Prezidu, Grobniku in Trsatu.

Ko je rimski državi odbila njena zgodovinska ura, ji vse te trdnjave niso pomagale. Pod nevzdržnim navalom narodov z vzhoda so se zrušile v prah in pepel. Njihovi branilici so ali junaško poginili ali pa se naglo umaknili v Italijo.

Langobardi so se umaknili

Vel plemen z vzhoda se je počasi in postopno širil proti zapadu in jugozapadu. Ko so prišli naši predniki v našo sedanjo domovino, so našli le malo sledov rimskega gospostva. Tod so pred njimi bivali Langobardi, ki so se naveličali večnega boja s severno Italijo. Plodna nižina Pada jih je ne glede na slovanske napade že prej velno mikala. Zato so se tem rajši vdali pritisku in se umaknili.

Z njihovim odhodom te pokrajine niso izgubile vseh naseljencev. Še vedno so tod živeli potomci nekdanjih Rimljanov, Ilirov in Keltov, ki niso bilo voljni podati se novim gospodarjem brez boja. Zgodovinarji vedo povedati, da so boji med Sloveni in Obri ter med staronaseljenci trajali celo nekaj desetletij, dokler niso slednji omagali in pred silovitostjo novih doseljencev pobegnili. Tedaj so se dokončno zrušila v prah vsa stara selišča, obenem pa so izginili vsi sledovi že med starimi naseljenci močno razširjenega krščanstva.

Ozemlje, ki so ga naši predniki poselili ob prihodu, je bilo mnogo večje, kakor je ozemlje, ki na njem bivajo danes. Polagoma so se razširili po vsej bivši Kranjski, Koroški, Štajerski in po Primorju ob Jadranskem morju.

Do kje so se naši predniki naselili na jugu

Njihovo prodiranje proti jugu je ustavil šele resnejši odpor furlanskih vojvod. Kljub temu pa so zasedli ves gorati del Furlanije tja do Tilmenta in ustanovili nekaj svojih selišč tudi v nižini. Še danes imajo nekateri furlanski kraji imena slovenskega izvora. Kolikor se je starega življa ohranilo, je živel naprej na svojih domovih, vendar ni imel nobenih pravic. V obmorskih mestih Trstu, Kopru, Piranu v Istri, v Krminu in Čedadu na Beneškem so se ohranili sledovi romanskega prebivalstva do današnjih dni. Iz svojih moči v popolnoma slovenskem zaledju in okolici nikoli niso mnogo pomenili, šele podpora od zunaj jim je v nekaterih zgodovinskih dobah dala nekaj moči.

Slovenci so bili bojeviti

Ob prihodu v svojo novo domovino so bili naši predniki zelo bojevito razpoloženi. Drzno so napadali vse, ki so jim bili ovira na njihovi poti in kjer so slutili boljše življenjske pogoje. Mnogo bojev so imeli zlasti z Langobardi in Furlani.

Obširno poročilo o bojih med Slovenci in Langobardi nam je zapustil langobarški zgodovinar Pavel Diakon, ki je v 8. stoletju živel v Čedadu, Paviji in končno v benediktinskem samostanu na gori Montecassino blizu Neaplja. Po njegovem pričevanju so prodrli v Italijo prvič že l. 598. in kasneje l. 610. Tedaj so zasedli celo Čedad. Proti Furlanom so bili navadno uspešni; le redko kdaj so doživeli kakšen poraz. V teh časih so še velno nastopali skupno z Obri. Boja in osvajanja željni so bili tudi kasneje. Zdi se, da je tudi Slovence nekaj časa privlačevala plodovita in lepa Padova nižina in da so se želeli tamkaj naseliti. Ko so spoznali, da to ne bo šlo, ker je že močno obljudena po novih naseljencih, ki niso bili voljni umakniti se, so se omejili na poedine vojne pohode.

Furlani so se dolgo branili

Pri svojih pohodih v Furlanijo so si izbirali navadno dve poti. Bodisi so udarili ob Nadiži proti Čedadu, bodisi po cesti, ki je vodila mimo Palmanove proti Tilmentu. Zlasti hud udarec so prizadejali Slovenci Furlanom l. 705., ko jih je vodil vojvoda Ferdulf. Najprej so se pojavili okoli Čedada, vendar so si previdno varovali hrbet z naravnimi trdnjavami v gorah. To previdnost jim je velevala izkušnja iz prejšnjih vojn, ko so na ravnini imeli malokdaj srečo.

Do glavnega spopada je prišlo pri neki gori, ki je zgodovinarji niso mogli ugotoviti. Nekateri mislijo, da gre za Špik pri Čedadu. Furlani so doživeli strašen poraz. Vse njihovo plemstvo je bilo uničeno in si dolgo ni opomoglo. V bitki je padel tudi Ferdulf. Njegov naslednik je sprejel na svoj dvor vse sinove padlih plemičev in jih skupno s svojimi otroci vzgajal za bodoče vojaške naloge.

Res so se Slovenci kmalu zopet pojavili v Furlaniji in se utaborili pri Lavarianu. Furlanom je sicer uspelo Slovence premagati, zdi se pa, da je bila zmaga bolj Pirova. Njihov vodja Pemon je sklenil z njimi mir še na bojišču.

Posledice teh bojev se očitujejo še do danes. Slovencem sicer ni uspelo odločilno premagati Furlane in prodreti v severno Italijo. Kar pa niso izvojevali z orožjem, so v veliki meri dosegli na miren način z naseljevanjem. Furlansko plemstvo jim je bodisi prisiljeno, bodisi da si jih pridobi, dovolilo, da so se naselili na njihovi zemlji. Mnogi teh naseljencev, ki so bili na najbolj ob slovenskega ozemlja oddaljenih točkah, so se polnočili. Odtlej so za njimi le še imena.

Z.

Naročite se na romane
DOBRE KNJIGE

Na Goldonijevem trgu

Trst, novembra.

Trg Edinosti je prirodno pa tudi reprezentativno središče Trsta. Tukaj so številni muzeji, velika tržaška javna knjižnica, v bližini staro vseučiliško poslopje. Nedaleč je tudi Verdijevo gledališče. Svoje zgodovinsko osrčje ima Trst ob katedrali Sv Justa, ob vznožju ter v bližini izkopanin starega rimskega gledališča, v katerega sosedstvu so bile odstranjene številne starinske stavbe. Tržno življenje ima svoje središče na prostoru ob kolodvoru Campo Marzio, kjer sklepajo tržne kupčije na veliko, v pokriti mestni tržnici na vogalu Carduccijeve ulice in trga Impero ter na okrajnih tržiščih ob Ponte Rosso, pri Sv. Jakobu, na trgu Perugino itd.

Prometno življenje najživahneje utriplje na znamenitem Goldonijevem trgu. Ni to največji trg v Trstu, pa tudi najmanjši ne. Odtod se cepijo glavne prometne žile na vse strani. Tu valovi od zore do mraka hrupno velemestno življenje, tod švigajo neprekinjeno mimo filovlji in tramvaji, avtomobili in avtokari. Množice pešcev se prelivajo v vse smeri.

Stojiš sredi trga in z zanimanjem motriš to šumno, prehitevajoče se vrvenje. Ljudje hitijo po ulici Carducci, ki je najlepša tržaška ulica buljvarskega značaja, proti Corsu, pod zemni galerji itd. V teh smereh te zanese kamor koli v središčne ali obrobne mestne dele. Pred prodajalnico časnikov se gnetejo ljudje. Tržačan rad prebira časnike. Tam pri tramvajskem postajališču, ki je hkrati najpomembnejše tramvajsko križišče ter razhajališče, pa opaziš, kako se neprestano vrstijo in kopičijo množice. Vsakih nekaj minut prihaja in odhaja na stotine ljudi, ki čakajo na tramvaje. Štev. 1 te zapelje do pokopališča Svete Ane, štev. 2 skozi predore proti Škednju, proga 3 k Sv. Ivanu, proga 4 na trg Foraggi, štev. 5 v Rojan, štev. 6 v Barkovlje, štev. 7 tudi k Sv. Ivanu, št. 8 iz Rojana k postajališču Campo Marzio itd.

Barcola in Triest — Barkovlje v Trstu

Das triester Rathaus — Tržaški magistrat

Mirno vstopajo ter naglo, zaporedno izstopajo. Tržaški tramvaji so namreč najsodobneje urejeni, v notranjost so zelo široki, tako da je prehod neoviran. Vstopna in izstopna vrata so tako široka, da lahko hkrati vstopata in izstopata po dve osebi. Ko opazuješ to vrvenje, dobivaš vsaj približno sliko o obsegu mestnega področja ter številu prebivalstva, ki biva po široko razpredenih periferijskih delih našega obmorskega velemesta.

Toda še bolj živahno je valovalo življenje na Goldonijevem trgu, ko je bil tam osrednji tržaški trg, ki so ga pozneje premestili v svojsko zgrajeno poslopje nove pokrite mestne tržnice ob Carduccijevi ulici in na vogalu trga Impero.

Pogled ti uhaja nehote k velikemu napisu »Il Piccolo« na večnadstropni stavbi v bližnji ulici Silvio Pellico. Tržaški dnevnik je ustanovil leta 1881. Teodor Mayer. V noči na 23. maj 1915. je bilo poslopje požgano, uredniški prostori opustošeni. Ob prevratu 1918. je list spet pričel izhajati. Po nedavnem prevratu je prevzela list delno nova družba. Dnevnik urejujejo po starem načinu.

Pozornost vzbuja nadalje poslopje Monte di Pietà, ki ga je zasnoval arhitekt Polli. Tam v ozadju pa priklepa pažnjo monumentalno stopnišče zgrajeno po načrtih arhitektov Ruggera ter Arduina Berlama, ki krasi vhod v 347 m dolgi ter 7.15 m široki predor, poimenovan po županu Scipijonu Sandrinelliju. Predor so otvorili leta 1907.

Tržačani so že navajeni šumnega velemestnega prelivanja. Vsi hitijo po svojih dnevnih opravkih. Tujcu pa 10 minut opazovanja na Goldonijevem trgu povsem zadošča, da si lahko ustvari vtis. V tem času je gotovo 10.000 ljudi zapustilo to tržaško prometno osrčje peš, na tramvajih, filovijah in drugih vozilih.

Zlata poroka pri Berščakovih

Jakob in Marija Beršč a k, rojena Gulič, sta 12. novembra v svojem domu v Avberu na Krasu obhajala 50 letnico, odkar sta si pred oltarjem sv. Nikolaja v domači župni cerkvi obljubila zvestobo, dokler ju smrt ne loči. — Pol stoletja v zgodovini človeške družbe (z izjemo XX. stoletja) ne pomeni veliko. V življenju posameznika in zlasti v življenju dveh zakoncev pa je to tako pomembna doba, da je ne gre prezreti.

Usoda, ki jubilantoma še v prejšnjih časih ni trosila na pot veliko cvetja, ju je tudi na ta dan bridko prizadela. Osem otrok sta imela. Noč in dan sta skrbela in se vsa žrtvovala samo zanje. Danes jih živi še petero. In vendar jima je lahko osebno čestitala samo ena vnukinja — vsi otroci so po svetu, da niti ne vesta kje in kako jim je!

Spomini mi uhajajo nazaj v ono srečno in blaženo otroško dobo, ko smo vsi bili ob večerih zbrani okrog ognjišča. Kolikokrat sta oba z radostjo ugotovila, da so bile le oči bolj lačne! Da, znala sta vedno najti sredstev in način za preskrbo in vzgojo. Bila sta in ostala res m a t i in o č e! Še vedno se spominjam svoje težke bolezni pred božičnimi prazniki leta 1914. Zdravnik je zmajal z glavo — smrt je stala ob postelji! In tedaj, mama, si se ji postavila v bran. Noč in dan si preslonela ob meni. Odevala me, brisala mi potno čelo. Tvoji silni ljubezni se je posrečilo ohraniti me pri življenju. Toda komaj sem dobro okreval, si me ponovno zgubila. Smrti si pokazala vrata, tu nisi mogla storiti ničesar. Skrila si strašno bol in me s tužnim srcem izpustila iz objema. Šele čez dve leti si me spet sprejela v hišo — kot invalida! Kaj vse si morala pretrpeti, ko sta kmalu za menoj morala pod orožje še brat in oče?

M a m a!! A t a! Ob priliki velikega dne, ki sta ga obhajala in ki bi moral biti ne samo za Vaju, marveč za nas vse največji praznik veselja, prosimo Vsemogočnega miru in ljubezni, da bi nam Vaju ohranil v zdravju in podelil nam vsem srečni trenutek čimprejšnjega snidenja pod našim rodnim krovom! V tem upanju in v teh naših željah Vaju prosim, da v imenu obeh sester in bratov ter v svojem in imenu številnih znancev sprejmeta izraze naše in njihove globoke ljubezni, spoštovanja in vdanosti ter prisrčne čestitke! Na mnoga leta! Ivo.

Boj nahodu

Sezona nahoda je zopet tu in ob tem času navadno čitamo v listih več ali manj resno pisane nasvete, kako naj bi zdravili nahod. Povedati vam hočem tu »metodo«, ki je preizkušena in ki res pomaga, toda le, če je »pacient« dovolj vesten nasproti samemu sebi. Slednje posebno poudarjam, kajti le v tem primeru je uspeh pozitiven. Ne bojte se, da vam bom priporočal čebulo ali kakšen čaj, pripomočke, s katerimi si skušajo ljudje lajšati stanje, kadar nahod že imajo. Hočem vam povedati, kako se nahoda ubranimo.

Glavno je, da znate opazovati samega sebe in da pravočasno spoznate, da ste dobili nahod. Bacil nahoda še ni odkrit, slutimo le nekakšne »viruse«, ki so še mnogo manjši od bacilov. Ti virusi so prav majhni paraziti, ki stalno životarijo v nosni votlini, toda zdrav organizem jih drži »v šahu«. Čim pa telo izgubi na odpornosti, posebno jeseni in pozimi, ob vlažnem in hladnem vremenu, če imamo mokro v čevljih ali smo na prepihu itd., tedaj dobijo ti naši mali sovražniki premoč in se razplodijo v tolikšni meri, da mora telo poseči po aktivni obrambi, ki pa je končno že nahod sam, saj je sekundarni pojav odnosno reakcija infekcije. Ako v »trenutku infekcije« pomagamo našemu organizmu z določenimi kemičnimi sredstvi premagati »naval sovražnika«, to je, da našo obrambo hipno tako stopnujemo, da zadušimo »sovražni napad« že v kali, tedaj lahko rečemo z drugo besedo, da smo se nahoda ubranili.

Kako spoznamo »trenutek infekcije«? To je najvažnejše pri vsej zadevi. Različni ljudje seveda različno inklinirajo ali nagibajo k nahodu. Tako so tudi »trenutek infekcije« različno očituje. Najpogosteje prično ljudje kihati, druge prične ščegetati ali skleleti v grlu, tretje prične boleti križ itd. Vsi ti znaki nam napovedujejo nahod. Čim torej opazite enega izmed teh znakov, ali pa tudi več hkrati, tedaj vzemite takoj eno ali dve tableti kakšnega razkuževalnega sredstva za grlo, v nos si pa kanite kapljico emulzije za nos. Zvečer lahko vzamete še aspirin in popijete vroč čaj. Drugi dan boste zdravi in čili kot riba. Da mi ne bi kdo očital, da hočem delati reklamo za to ali ono sredstvo, namenoma ne imenujem nobenega preparata. To vam povedo v vsaki lekarni.

Poudarjam še enkrat, da je pri vsej stvari najvažnejše, toliko poznati samega sebe, da spoznate znake nahoda pravočasno in da tudi pravočasno uporabljate protisredstva, kakor je zgoraj navedeno. Ako ste zelo utrujeni ali premočeni, če ste sedeli čez dan v mokrih čevljih, če ste bili znojni in ste stali potem kje na prepihu, lahko z gotovostjo računate z nahodom. Zato bodite tak dan posebno oprezni! V takem primeru si lahko že preventivno, to je v naprej pomagate s kapljico joda. V pol kozarca vode kanite kapljico (ne več, ker je jod v večji množini strup!) jodove tinkture in to popijte. Če pa že pošteno kihate, odnosno če vas že v grlu peče, tedaj pa takoj in brez odlašanja storite tako, kot sem povedal zgoraj. Vse to pomaga res zanesljivo le prvi dan. Čim se je nahod enkrat že razvil in to je že navadno drugi ali tretji dan po infekciji, potem ne pomaga nobeno zdravilo več. Tedaj mora pač organizem predelati bolezen. S potenjem (aspirin, čaj) lahko potem sicer skrajšamo dobo zorenja nahoda, a preprečiti ga ne moremo več. Torej še enkrat: ne odlašajte, češ saj sem krepak, saj ne bo nič itd. S tem varate samega sebe. Pomagajte organizmu dokler je čas!

Dr. F.

Vroča voda kot osvežilo.

Na Daljnem vzhodu se ravnajo ljudje, kadar jih muči žeja ali pa se žele osvežiti, popolnoma drugače kakor pri nas. Tam ne gasijo žeje z mrzlimi pijačami. Na Kitajskem, Japonskem ter v Mandžukuu strežejo potnikom, ki jih muči žeja, s segretimi brisačami, s katerimi si potniki otirajo pot z obraza in rok. Na ta način se najhitreje osvežijo. Tudi v kitajskih gledališčih imajo gledalci navado, da si otirajo obličje z vročimi rutami. Poleg tega je znano, da strežejo potnikom na ladjah v vročem pasu samo s toplimi pijačami. Vroči čaj resnično takoj ugasi potnikovo žejo ter ga posveži ravno s svojo toploto.

KULTURNI PREGLED

Med mladinskimi knjigami

Približuje se Miklavževo, ki začenja pravo sezono na mladinskem knjižnem trgu. Vzlic vojnim razmeram bo tudi letos prišlo na police marsikaj novega. Tiskovna zadruga je izdala Golarjeve »Razposajence« z Deržajevimi ilustracijami. Nova založba je pravkar poslala v svet mladinsko pesniško zbirko Mirka Kunčiča »Matjažek«, Ljudska knjigarna pa je dala staršem in otrokom nenavadno originalno spominsko knjigo »Moja mlada leta«. Nekatere publikacije so še na potu iz tiskarne na trg.

Mirko K u n č i č je znan kot mladinski pesnik zlasti iz nekaterih revij in listov. Zbirka »M a t j a ž e k« ga kaže v prav ugodni luči in uvršča med naše boljše in pomembnejše mladinske poete. Razdeljena je na tri dele in šteje nekaj nad 50 pesmi. Kunčičevi verzi so preprosti, v svojih prilikah in podobah lahko umljivi, gladko tekoči in mestoma izpolnjeni z novimi, duhovitimi domisleki. Ob njegovih pesmih čutimo da pozna iz neposrednega in še svežega doživetja otroško dušo, zato mu mladinska poezija ni samo namerna, preudarjena naivnost in preproščina. Mnoge pesmi so kakor v Župančičevem, danes že klasičnem »Cicibanu« — osredotočene okrog otroške postavice z imenom Matjažek in pripovedujejo o raznih drobnih doživljajih, razpoloženjih legendarnih, pravljičnih in drugih stvareh. In ob koncu zazveni med vesele in nazorno tople motive otožni ton življenjskega spoznanja, zapisanega v »Spominsko knjigo« lastnemu ali drugemu otroku:

Vse bliže noč prihaja —
na ustnih ti smehljaj zamre;
zaman iztegaš roke —
za gradom grad se ti podre.

Nazadnje star in truden
z bridkostjo v srcu zaželiš
miru si v črni zemlji —
in hrepeneče stisneš križ.

Posebna zanimivost Kunčičeve pesniške zbirke so radiranke akad. slikarja Rika D e b e n j a k a. Teh nekaj grafičnih listov, s katerimi je naš priznani slikar okrasil Kunčičevo knjigo, sodi med najboljše, kar smo dobili v zadnjih letih na knjižno — ilustracijskem področju (in priznati je treba, da na tem področju ni ravno mrtvila). Nekatere med njimi so vprav vzorne po svoji spojitvi fantazijskega domisleka in grafičnega izraza. Naj bi bilo to slikarju Debenjaku v izpodbudo, da bi še nadalje in obilneje uveljavljal svoje ilustracijsko znanje in svoj nesporno fini okus za te vrste delo.

»M o j a m l a d a l e t a« so torej izdelan pojav na slovenskem knjižnem trgu. Knjiga je izšla v manjšem kvart - formatu na dobrem papirju, v posebno lepi opremi arh. Vlada G a j š k a in v dvobarvnem ali celo večbarvnem tisku. Namen te publikacije je tale: dati staršem knjigo, ki bo ostala njihovemu otroku tudi za pozna leta spomin na zgodnjo mladost. Vanjo se vpišejo vsi podatki o otroku in starših, v nji so posebna mesta za slike staršev, bratov in sestra, rubrike za razne podatke o rasti in razvoju otroka, ki mu je posvečena spominska knjiga, prav kakor za razne vpise v poznejših šolskih letih. Skratka: je to premišljeno in okusno pripravljen knjižni okvir za mladostno kroniko. Tako izpolnjena knjiga utegne biti nekoč dragocen oseben dokument in neminljivo lep spomin na mladost. Vmes se prepletajo primerni verzi (narodni, Župančičevi, Levstikovi, Meškovi, Kunčičevi, Goriškovi itd.) začenja pa knjigo lepa pozdravilna pesem Severina S a l i j a. Krista H a f n e r je uredila knjigo s tankim čutom za vsebinsko zaokroženost in odbranost take izdaje, še več pa je poželjal vanjo arh. Gašček z opremo in ilustracijami.

Režiser Milan Skrbinšek o Ibsenovih »Normanskih junakih«

Z n a č i l n o s t I b s e n o v i h d r a m

Kot mlad človek je pisal Ibsen zgolj nacionalne, romantično-zgodovinske drame in proslavljal v njih junaško preteklost svojega naroda. Nenadno pa je krenil na drugo polje — in pisal do smrti samo družabno-kritične drame. Spoznal je namreč, da so imeli Norvežani njegove dobe samo toliko skupnega s starimi Wikingi, kakor grški pirati s poznejšim junaškim narodom, ki je zajadral pod varstvom bogov proti Troji. — Spoznal je gnilobo tedanje družbe, ki jo lepi prah romantičnih razvalin samo zakriva, a je ne izleči. V njem se je prebudil sodnik in prerok lastnega naroda. Začel je pisati drame, ki naj bi vzbujale spoznanje in bolest ter hrepenenje po ozdravitvi.

I s n o v »N o r m a n s k i h j u n a k o v«

Ta drama spada med Ibsenova začetna dela. B i je trideset let star, ko jo je napisal. Godi se v 10. stoletju na severnem Norveškem, ob strmi morski obali, za časa, ko so Skandinavci zahajali na severno evropsko obalo in s svojimi ladjami pluli po rekah v njeno notranjost. Ker so bili zelo junaški narod, so se na zavojevanih krajih deloma tudi naselili, tam vztrajali in ustanavljali nove državice. V Pariz so pridrli celo trikrat. Naselili so se v veliki množici ob južni Seini, prevzeli takoj jezik, kulturo, šege in navade Francozov, in tako je nastala današnja Normandija. Niso pa bili razbojniški roparji, temveč jih je silila k njihovim pohodom za plenom neodolovitnost njihovih prvotnih pokrajin; na drugi strani pa tudi silen junaški duh, veselje nad bojnimi dogodki in stremljenje po junaški slavi. Večje skupine teh junakov so imele svoje vodje, tako imenovane »pomorske kralje«, ki so uživali na evropskih dvorih veliko slavo in bili spoštovani gostje. Tako nastopa tudi v tej drami pomorski kralj Sigurd. Pod besedo »Wikingi«, ki jo slišimo v tej zvezi, je razumeti nordijske vojščake pod vodstvom takih kraljev.

M i s e l n o j e d r o d r a m e

Osnova je nasprotje med hotenjem in močjo, med voljo in možnostmi udejstvovanja te volje. Tako pravi Sigurd Hjördisi, ki sta bila po naturi določena drug za drugega, a je usoda preprečila njuno združitev: »Marsikatero dejanje lahko izvrši človek po svoji volji — velika dejanja pa vodi usoda«. Ker se Sigurd in Hjördis nista našla, se ji izvije obupni vzklik: »Da sva se midva združila, bi bil ti najslavnejši junak, jaz pa najsrečnejša vseh žena!«

K o n f l i k t

Ta je tiste vrste, kakršne se je poslževal Ibsen največkrat tudi pozneje, ko ni več pisal narodno-zgodovinskih dram, temveč je razgaljeval gnilobo tedanje družbe. Ima namreč svojo kal v nekem dejanju preteklosti Sigurda in Hjördise, ki izprva samo grozi povzročiti tragedijo, a jo pozneje s silnim zamahom tudi sproži. Čisto narahlo pa zazveni ob koncu drame tudi motiv krščanstva, ki je v tisti dobi že počasi prodiralo na sever in »beli bog«, ki ga je Sigurd že sprejel, stopi poleg vsega drugega, kar Sigurdu brani združitev s Hjördiso, med njiju in povzroči njeno propast, namesto duševne rešitve.

U p r i z o r i t e v

Uprizoritev stavi našemu gledališču veliko zahtev in to zaradi čisto svojstvenih likov nordijskega kova ter glede sceničnega in kostumnega obeležja, ki je v teh romantičnih, zgodovinskih dramah precej drugačno kot v Shakespearejevih dramah, ki se gode poi tisočletja poznejе.

Igralski slog drame je romantično-herojski. S to dramo stopi ga Marija V e r a kot glavni ženski lik z zelo svojevrstno duševnostjo, ki se izraža v silovitem temperamentu in globoki čustvenosti, po daljšem času zopet z veliko nalogo pred občinstvo. Nič manj pa niso po svoje zanimivi liki Sigurda (Drenovec), njegove žene Dagny (Beltar-Ukmarjeva), Gunnarja (Gregorin), starega junaka Örnulfa (V. Skrbinšek), očeta oz. krušnega očeta Dagny in Hjördise. Važno vlogo maščevalnega kmeta Koreja bo predstavljal Bratina. Mitja Bitenc,

Kronika

* **Izredno zanimanje** je pokazalo naše občinstvo za »Razglednik Jutra«. Dnevno prihajajo številne prijave. Cena v prednaročilu je zelo nizka, saj je 28 lir za okrog 300 strani samega zanimivega in poučnega čtiva v današnjih časih res malenkost. »Razglednik« se že ureja v tiskarni, zato lahko vsem naročnikom zagotovimo, da jih nikakor ne bo razočaral. Zaradi določitve naklade pa je nujno potrebno, da se vsi zanimanci čimprej prijavijo. Zato prosimo: Priglasite se takoj vsi, ki želite imeti »Razglednik«! Kajti ne samo, da bo poznejša cena višja, marveč bo naklada najbrž kmalu pošla in bo marsikdo prikrajšan za to lepo knjižno izdajo. Tudi vsi oglaševalci, ki žele imeti trajen stik s širokim krogom občinstva, naj si blagovolijo v lastno korist čimprej zagotoviti prostor v »Razgledniku«. V današnji številki »Jutra« je naročilnica, poslužite se je! Lahko se pa tudi sami zglasite v upravi »Jutra«.

* **10 letnica nemške kulturne zbornice.** Dne 15. novembra je poteklo 10 let od ustanovitve nemške kulturne zbornice. Ob tej priliki je bila v nemškem radiu posebna oddaja za vojaštvo in civilno prebivalstvo. Govoril je ministerijalni ravnatelj Hans Hinken.

* **Imenovanje.** Na predlog propagandnega ministra dr. Göbbelsa je Führer imenoval ministrskega svetnika G. W. Müllerja, državnega komisarja za zasedeno norveško ozemlje, za ministerialnega voditelja.

* **Zaslužen zdravnik.** Führer je imenoval voditelja urada za zdravje in ljudsko zaščito, člana nemške delavske fronte dr. med. Wernerja Bockhaterja ob priliki 50-letnice njegovega rojstva za profesorja.

* **Načelniki pijemontskih pokrajin pri nemškem opolnomočencu.** Iz Torina poročajo, da so se te dni zglasili načelniki in predstavniki pijemontskih pokrajin pri nemškem opolnomočenem ministru dr. Dirku von Langenu. Nemški minister, namestnik nemškega poslanika pri italijanski vladi, je obravnaval s svojimi obiskovalci vprašanja, ki se tičejo normalizacije dela v pijemontskih deželah ter je pozval navzoče, naj zastavijo vse sile za skladno sodelovanje z nemškimi oblastmi.

* **Smrt kardinala La Pume.** V Rimu je umrl pred dnevi kardinal Vincenzo La Puma, prefekt kongregacije vernikov. Bil je rodom iz Palerma, kjer je prišel na svet leta 1874.

* **Nepremičnine izdajalskega kralja pod sekvestrom.** Ministrski svet republikanske Italije je zasegel in postavil pod sekvester vse nepremičnine, ki pripadajo izdajalskemu kralju Viktorju Emanuelu in članom savojske hiše.

* **Težke prehrambene razmere v Napoliju.** Italijanski listi poročajo iz Algecirasa, da se v Napoliju silno množijo smrtni primeri zaradi pomanjkanja. Draginja je velika, živil je malo in primanjkuje celo vode. Vsak dan pokopljejo v Napoliju povprečno 250 oseb, med njimi mnogo otrok. Doslej še ni nobena angleška ali ameriška ladja pripeljala živil niti na Sicilijo kaj šele v Napoli.

* **Kako je bila potopljena ladja »Conte Verde«?** Mornarji, ki so prispeli iz Šanghaja v Port Elisabeth, pripovedujejo, da je bila velika italijanska prekomorska potniška ladja »Conte Verde«, last tržaškega Lloyda, potopljena v trenutku, ko je posadka izvedela za Badoglijevo izdajo.

* **Pogajanja z mednarodnim Rdečim križem.** Nadomestni predsednik švedskega Rdečega križa grof Bernardotte bo odpotoval v najkrajšem času v Ženevo, kjer bo stopil v stik z ondotno ustanovo mednarodnega Rdečega križa. Na povratku se bo grof Bernardotte ustavil v Nemčiji, kjer bo imel konferenco tudi s predstavniki nemškega Rdečega križa.

* **Vodnikove knjige** so že v knjigoveznici. Izšle bodo konec novembra. Vsak član prejme letos za 24 lir članarine in 1.50 odn. 3.50 lire odpravnine skrbno ilustrirano ter s poučnimi in zabavnimi članki dobro založeno **»Vodnikovo pratiko za leto 1944.«** in globoko zajeto izvirno pripovedno delo **»Petrinka«**, epopejo slovenske matere pisatelja Ivana Matičiča, ki ga Vodnikovci že poznajo po priljubljenih povestih »Moč zemlje« in »Na mrtvi straži«. Ker izidejo letošnje Vodnikove knjige v omejeni nakladi, jih bodo mogli dobiti samo tisti, ki se bodo pravočasno pobrigali zanje. Zato se brž oglasite pri svojem poverjeniku ali pa v pisarni Vodnikove družbe v Narodni tiskarni, oziroma v knjigarni Tiskovne zadruge Šelenburgova 3, ali pa v Učiteljski knjigarni, Frančiškanska 6.

Iz Ljubljane

u— **Snežno vreme se kar noče ugnati.** Iz dneva v dan naletava južni sneg. S streh potem v capah pada na ulice in glave ali dežnike mimoidočih. Polja je pokrila navidezna bela odeja. Pod njo se nabira debela plast brozge, ki brizga na vse strani, če stopiš vanjo. Nekateri pridelki, n. pr. ohrovt in zelje so ponekod še ostali zunaj, ker se ljudje niso nadejali, da bo južni sneg obležal. S temi bodo sedaj težave, če jih bodo hoteli razkriti in spraviti pod streho. Ptice postajajo lačne, zato vedno bolj obletavajo človeška bivališča. Kdor more, naj jim natrosi drobtinic ali druge hrane na okna, da bodo laže prebili vlažni in hladni čas, ki je nastopil. Ozračje je ostalo hladno. Najvišja temperatura v torek čez dan je znašala 2 stop. C, včerajšnja najnižja jutranja toplota pa je bila 0.2 stop. C. Barometer se je čez noč nekoliko dvignil in zabeležil v sredo zjutraj 760 mm.

u— **Prometne neprilike v slabem vremenu.** Na tisoče je že bilo pritožb o prometnih nerednostih v našem mestu, posebno ob menjavi jesenskega in zimskega vremena. Vendar se zdi, da nobena kritika ne zaleže kaj prida. Promet šepa, kakor ga je volja. V torek okoli poldneva je bil v Šelenburgovi ulici blizu Tičarjeve trgovine nekakšen zatik. Cela vrsta tramvajskih voz je stala tam, ljudje so hiteli sem in tja, vozovi pa so negibno čepeli na mestu. Opoldne se vsakomur mudi domov, ker mora popoldne zopet v službo. Toda kje najti prostor, da se zrineš v voz in pripelješ na cilj? Lahko si srečen, če po dalj časa trajajočem čakanju in navalu ujameš naposled prostorček pri tramvajskih stopnicah in te pozneje, ko rineš v voz, da bi napravil drugim malo prostora, ne slečejo do golega. Gneča je huda reč, še hujše pa je to, da se za vse še tako upravičene pritožbe nihče ne zmeni.

u— **Dve lepi povesti** se zaključujeta v »Domovini« tega tedna. To sta »Skrivnosten doživljaj« in pa »Sovražnika«. Nadaljuje se veliki roman »Divjina cvete«. V prihodnjih številkah bo seveda »Domovina« objavila spet nove novele in črtice iz domačega in tujega slovstva. Tudi v tej številki je obširen pregled svetovnih in domačih dogodkov, za razvedrilo pa je velika križanka in mnogo drobiža. »Domovina« je najcenejši slovenski tednik in splošno priljubljeno dopolnilo dnevnega tiska.

u— **Opozorilo! Staršem onih dijakov-inj srednjih, strokovnih in meščanskih šol,** ki letos nimajo rednega pouka, nujno svetujemo, da ne puščajo svojih otrok brez dela. Vpišite jih v tukajšnji »Korepetitorij - Napredek«, ki redno in nemoteno pripravlja dijake-inje za vse šole in razrede, za vse ali posamezne predmete in tudi jezike. Najlepša prilika za uspešno redno šolanje dijakov-inj. Posebni oddelek tudi za privatne izpite. Pouk je priznano najboljši zaradi odlične organizacije in se vrši v ločenih skupinah za vse razrede v središču mesta na Kongresnem trgu. Zahtevajte nov brezplačni prospekt: **Vodstvo specialnih instrukcij v prostorih Trgovskega učnega zavoda, Kongresni trg 2. Središče mesta. Pazite na naš pravi naslov.**

u— **Akademičarke-ki, uporabite koristno svoj prosti čas** za študij praktičnih predmetov: strojepisja, stenografije, knjigovodstva, korespondence, jezikov itd. Nov specialni tečaj prične v ponedeljek 22. novembra. Izbira predmetov po želji. Učnina nizka. Vpisovanje dnevno. Podrobne informacije daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Naknadno vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod« Ljubljana, Domobranska 15,** se vrši dnevno za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti in za Višji trgovski tečaj ter vse ostale oddelke. Na razpolago brezplačni prospekt. — Ravnateljstvo.

u— **Važno za vsakogar sedaj in v bodoče** je znanje knjigovodstva, korespondence, stenografije, jezikov, strojepisja itd. Temeljit pouk se vrši v specialnem tečaju. Izbira predmetov po želji. Učnina nizka. Vpisovanje dnevno. Informacije: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Tvrdka Everest sporoča ljubiteljem moderne glasbe,** da je za letošnjo zimsko sezono pripravila večjo množino novih gramofonskih plošč najnovejših posnetkov, ki so namenjene izključno za izposojanje. Izposojajo se tudi gramofoni. Posojnina je zelo ugodna. Poslužujte se te izredne prilike, ki Vam omogoča brez nakupa posest gramofona in poljubne količine novih gramofonskih plošč za zaželjeno dobo. EVEREST, Prešernova 44.

Z Gorenjskega

Spominska svečanost je bila prirejena v nemški glasbeni dvorani v Celovcu ob 25-letnici, odkar se je sedmi pešpolk, ki se je svoje čase rekrutiral iz koroških rojakov, vrnil s fronte domov. Ta polk je bil v bivši monarhiji med najstarejšimi. Ognjeni krst je prejel leta 1696. v bitki pri Olašinu ob Begi proti Turkom. Takrat je štel vojake različne narodnosti, leta 1718. pa se je izpopolnil prvič s Korošci. V svetovni vojni se je zlasti boril v Goliciji, potem pa na Soči, in sicer na Sabotinu, na Šmihelu, v Podgori in na Doberdobu. Izgubil je 6708 mož. Na svečanosti v Celovcu je obujal spomine rezervni major Mayer-Kaibitsch, okrajni vodja dr. Potoschnigg pa je zaključil slovesnost s pozdravom Führerju.

Okrožni vodja pred voditeljskim zborom. Pretekli petek so se v Dulah ob Vrbskem jezeru zbrali okrajni vodje in člani okrožnega štaba k delovnemu posvetu. Prvič so bili politični vodje okrožnega štaba zbrani v strankinem šolskem taborišču. Na sestanek je prišel tudi okrožni vodja dr. Rainer v spremstvu standartnega vodje Harmella, ki je odlikovan s hrastovim listom. Nadomestni okrožni vodja Thimel je govoril o ukrepih za protiletalsko zaščito na Koroškem in je dal nova navodila. Nato so govorili ženska voditeljica Mitterwallnerjeva, okrožni propagandni vodja dr. Lapper, okrožni organizacijski vodja Hollan, višji vodja SA Glasow in višji vladni svetnik dr. Kohlhaase. Ob zaključku je okrožni vodja dal smernice za delo v bližnji bodočnosti in za novo nastale naloge na Koroškem.

Spodnje Štajersko

Veliki val zborovanj Heimatbunda, ki se je pričel 5. t. m. v Mariboru s 37 zborovanji, se je razmahnil tudi v ostalih okrajih. Poročajo, da so zborovanja pri vseh krajevnih skupinah številno obiskana in da vsi z zanimanjem poslušajo izvajnj govornikov. 13. in 14. t. m. je bilo na Spodnjem Štajerskem skupno 128 zborovanj.

Delovni posvet v Mozirju. Voditeljice otroških skupin iz Luč, Ljubnega, Rečice, Gornjega grada in Mozirja so se zbrale k posvetu v Mozirju. Razpravljale so zlasti o najnujnejših pripravah za božič. Ob zaključku je spregovoril vodja voditeljskega urada iz Celja Edo Paidasch, rekoč, da je prav zdaj treba gledati s čim večjim navdušenjem, da se bo pred svetom pokazalo, da se graditeljsko delo na Spodnjem Štajerskem slej ko prej nadaljuje.

Nesreče. S poda je padla in se polomila 68 letna Frančiška Prevolškova iz občine Slivnice. 61 letni obratovodja Franc Koren iz Maribora je padel z motornim kolesom in si zlomil levo nogo. Na glavi in na hrbtu se je poškodoval pri padcu s kolesom 30 letni čevljau Ilojz Žgajnar iz Studencev. 37 letni posestnik Anton Pučko iz Andrencev je padel iz vlaka in se hudo poškodoval na glavi. Ranjenci leže v mariborski bolnišnici.

Obsojena tatica. Pred sodiščem v Mariboru se je morala zagovarjati 27 letna Ana Kraljeva iz Maribora, ki je po trgovinah kupovalkam kradla iz torbic oblačilne in živilske nakaznice pa tudi druge stvari, ki so ji prišle pod roko. Obsojena je bila na dve leti ječe.

Na živilskem trgu mrtvilo zaradi snega

Zelo malo povrtnine — Živahna kupčija pri zeljarjih

Ljubljana, 17. nov.

Prejšnji teden smo upali, da se bo po prvem snegu še nekaj časa nadaljevala lepa jesen. Sneg je zapadel mnogo prezgoda, da bi se ga mogli veseliti. Zlasti rednim obiskovalcem živilskega trga, velik večini naših gospodinj — kajti le redki meščan pridelaja sami dovolj povrtnine — se zdi zima mnogo predolga, če že novembra zavladajo na trgu zimske razmere. Čim zapade sneg, je na trgu mnogo manj pridelkov, nekaterih vrst povrtnine pa sploh ni. Domačo povrtnino lahko pozimi nadomesti le uvoženo blago. Med hudim mrazom, ko leži debela snežna odeja, ni naprodaj ni ti domačega motovilca in špinače. Sedanje vreme pa je skoraj tako neugodno vplivalo na tržne razmere kakor najhujša zima. Zato vlada zdaj na živilskem trgu mrtvilo. Čudno je pa, da morajo prodajalci nekaterim gospodinjam še dopovedovati, zakaj ni naprodaj zelenjave. Tako so danes posamezne gospodinje vpraševale po špinači, ki je pač ni mogoče nabirati iz mokrega, težkega snega.

Zelenjave je bilo danes na trgu zelo malo. Nekoliko so je imeli branjevci, ki so se založili z njo še pred zadnjim snegom. Celo endivije, ki je bilo prejšnje tržne dni na izbiro, je primanjkovalo. Med povrtnino je bilo naprodaj še nekaj pora, zelene kolerabe, zelene in peteršilja. To je skoraj vse, kar so gospodinje danes lahko kupovale.

Menda je bilo že zaradi tega tem živahneje pri zeljarjih. Pri vseh prodajalcih kislega zelja in repe so se zbirali kupovalci v večjih gručah in se niso niti mnogo pritoževali nad snegom, ki dopoldne še ni bil skidan. Tako so gospodinje lahko same preizkusile, brozgajoč po mokrem snegu, kako se počutijo prodajalke, če ob takšnem vremenu pripeljejo od daleč po zasnežnih cestah živila in morajo potem še stati na trgu v brozgi.

Kakor v tolažbo je bilo danes še naprodaj nekaj gob in vneti nabiralci, ki so brskali za gobami v zadnjih dneh, ko je najbolj snežilo, zaslužijo posebno priznanje. Zdaj iskati gobe je res prava umetnost. Naprodaj je bilo največ štorovk, a tudi nekaj »sivk«, sive kolobarnice, ki bi je bilo zdaj največ, ko bi sneg ne pokvaril gobarske sezone.

Posamezni branjevci so imeli še nekaj jabolk prejšnje pošiljke in so jih začeli prodajati na nove odrezke za otroke. Danes so se gospodinje ustavljale nekoliko bolj pri prodajalkah semen, zdravilnih zelišč ter čajev. Menda je zdaj večje povpraševanje po čajih, ker je mnogo ljudi prehlajenih. — Pri prodajalcih mlečnih nadomestkov so se ustavljale nekatere gospodinje zaradi maronijev. Značilno je, da maroni prodajajo ti prodajalci, medtem ko ga oranjevci nimajo. — Zeljnatih glav danes ni bilo naprodaj na mestni stojnici, kjer jih je prejšnje tržne dni prodajala Gospodarska zveza.

Iz Trsta

Potne dovolilnice za potovanje vzdolž Jadranske obale. Mestno poveljstvo v Trstu objavlja, da mora imeti vsak potnik, ki se heč peljati z ladjo v kakšen kraj ob nabrežju Jadranskega morja, posebno dovolilnico, katero dobi na krajevnem poveljstvu nemške vojske v Trstu, Ulica Murat 7. Za izdajo dovoljenja pa je potrebno potrdilo županstva občine, iz katere je prosilec doma.

Koncert za nemško oboroženo silo. Pred kratkim so imeli v Nemškem domu v ulici Nizza v Trstu četrti koncert za pripadnike nemške oboroožene sile. Koncert je dirigiral kapelnik Karel Pahor, sodelovala je s plesnimi vložki plesalka Sonja Mermolja, dočim je Renata Desilija izvajala samospev »Romita«, ki ga je zložil tržaški meščan Erlach. Po koncertu je bila prosta zabava, pri kateri je razveseljeval navzoče občinstvo berlinski komik Werner Küchelmei. Prireditve so se poleg pripadnikov nemške oborožene sile udeležili tudi civilni predstavniki nemških oblasti v Trstu.

Umrl je generalni ravnatelj tržaške paroplovbe. V Trstu so pokopali pred kratkim dr. Guida Contessa, glavnega ravnatelja tržaške paroplovbe ali bivšega tržaškega Lloyda. Pokojnik je bil prvovrsten strokovnjak, rodom je bil iz Recca, njegova rodbina pa je izhajala iz Nice. Študiral je na trgovski visoki šoli v Benetkah ter je začel svojo kariero pri neki ligurški paroplovni družbi. Pozneje je služboval v Napoliju in Benetkah, dokler ni prišel k tržaškemu Lloydu, kjer je nekaj časa delil vodstveno področje z Guidom Cosulichem. Prof. Contesso je bil prvovrsten poznavalec vseh pomorskih vprašanj na svojem področju.

Iz Hrvatske

Novačenje mladeničev za časa vojne. Dne 6. novembra je Poglavnik podpisal zakonsko odredbo o novačenju mladeničev za časa vojne. Med vojno se lahko pozivajo v vojaško službo mladeniči, ki so končali srednjo ali njim enako šolo ne glede na njihovo starost.

Maturanti in visokošolci so pozvani pod orožje. Na poziv zagrebškega vojnega okrožja so morali dne 10. novembra nastopiti aktivni vojaški rok vsi potrjeni visokošolci, ki jim je bila služba v kadrskem roku odgodena in prav tako vsi maturanti, ki doslej še niso odslužili vojaškega roka. Poziv je namenjen vem dijakom letnika 1925 in starejšim.

Sodelovanje hrvatskih in nemških zdravnikov. Na pobudo nemških zdravnikov v Banjaluki so bili navezani tesnejši stiki med hrvatskimi in nemškimi zdravniki. V ta namen so organizirali posebne sestanke, kjer imajo predavanja iz medicinske stroke. Na prvem sestanku je bilo govora o emdemijskem sifilisu, zlatenici in obolenju pljuč. Po predavanjih je bil prijateljski sestanek, izpopolnjen z glasbenim sporedom, kjer so nastopili tudi nemški zdravniki in izvedli nekaj uspelih glasbenih točk.

Beležnica

KOLEDAR

Četrtek, 18. novembra: Odon.
Kino Matica: Pri belem konjičku.
Kino Sloga: Valček s teboj.
Kino Union: Ženske niso angelčki.
Kino Moste: Violanta.

Razstava slik akad slikarja Marijana Pliberška v galeriji Obersnel.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5; Deu-Klanjšček Dia, Cesta Arjele Rea 4; Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 18. do 6. ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Četrtek, 18. nov., ob 16.30: **Cvetje v jeseni.** Izven. Cene gd 22 lir navzdol.
Petek, 19. nov.: Zaprto. (Generalka.)
Sobota, 20. nov., ob 16.: **Kovarstvo in ljubezen.** Red Sobota.
Nedelja, 21. nov., ob 16.30: **Normanski junaki.** Premiera. Izven. Cene od 22 lir navzdol.

I. Tavčar: Cvetje v jeseni, enajst slik z uvodom in zaključkom. Dramatizacija O. Šesta. V glavnih vlogah: dr. Ivan-Vl Skrbinšek, Presečnik- Cesar, njegova žena-P. Juvanova, Meta-Levarjeva, Liza-Rakarjeva, Danijel-Lipah, Skalar-Košuta, Luca-Kraljeva, Kalar-M. Skrbinšek. Režiser: prof. O. Šest, scenograf: ing. E. Franz.

OPERA

Četrtek, 18. nov., ob 16.: **Thais.** Red Četrtek.
Petek, 19. nov.: Zaprto.
Sobota, 20. nov., ob 16.: **Orfej in Evridika.** Red B.
Nedelja, 21. nov., ob 16.: **Traviata.** Izven. Cene od 32 lir navzdol.

J. Massenet: »Thais«. Opera v sedmih slikah. Osebe: Athanael-Primožič, Nicias-Lipušček, Palemon-Lupša, suženj-Dolničar, Thais-Heybalova, Krobila-Mlejnikova, Mirtala-Polajnarjeva, Albina-Španova. Dirigent: N. Štritof; režiser: C. Debevec; koreograf: P. Golovin.

RADIO LJUBLJANA

ČETRTEK, 18. NOVEMBRA

8.30—9.00: Jutranji koncert. 9.00—9.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.20—12.30: Glasbeni uvod. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert za razvedrilo; igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Mario Šijanec. 14.00—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Popoldanski koncert. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Popoldanski koncert. 17.45—18.00: Narodopisno predavanje. 19.00—19.30: Slovenska narodna glasba; igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Mario Šijanec. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. Napoved sporeda za naslednji dan. 19.45—20.00: Mala medigra. 20.00—20.10: Poročila v nemščini. 20.10—21.00: Zvoki Pusste. 21.00 do 21.40: Pesmi za razvedrilo. 21.40—22.00: Prenos iz Beograda. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—22.30: Glasba za lahko noč.

Podlago za domačo knjižnico

si najbolj poceni ustvarite, če se naročite na knjižno zbirko »Dobre knjige«. Vsi njeni romani so taki, da jih boste radi vedno na nove jemali v roke. Vsak mesec izide po ena knjiga. Povprašajte v upravi »Jutra« in »Slovenskega naroda« v Narodni tiskarni.

Gg. kavarnarji, gostilničarji in trgovci pozor!

Opozarjamo tem potom vse imetnike **steklenic od oranžade S. Pellegrino,** kateri so prejeli te izposojene proti pologu jamčevine, da nam najkasneje do 10. decembra t. l. vrnejo vse steklenice od oranžade. V nasprotnem primeru bomo primorani poslužiti se zakona o zaščiti steklenic.

Z ozirom na to, ker je nemogoče v tako kratkem času obveščati vsakega imetnika steklenic posebej, smatrajte vsi imetniki steklenic oranžade gornje kot direkten poziv.

S. PELLEGRINO

GLAVNA ZALOGA — LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA ŠTEV. 8

učenec Slavka Jana, se bo v vlogi mladega junaka Thorolfa to pot prvič predstavil našemu občinstvu. Zelo važno in težavno vlogo ima tudi komparzerija. Inscenacijo je skušal pri danih sredstvih približati pravi podobi ing. E. Franz, prav tako je zvršila Jela Vilfanova osnutke za deloma nove kostume.

Bolgarsko slovstvo vojnega časa

Bilanca, ki jo bo na slovstvenem polju prineslo Bolgariji tekoče leto, ne bo dosti zaostajala za bolgarsko književno bilanco lanskega leta, kakor koli je to že kazalo očitne sledove vojnih razmer. Kdor pa pozna navdušenje in vztrajnost bolgarskega književnika in bolgarskega človeka sploh, bo verjel, da mu niti nevšečnosti vojnih razmer ne morejo vzeti volje do kolikor mogoče širokega in intenzivnega delovanja.

Po sodbi kritikov je najbolj uspelo literarno delo, kar jih je izšlo v zadnjem letu, roman Georgija Karaslavova »Sinaha«. Ta pisatelj se v zadnjem času trudi, ustvariti posebna dela iz življenja trakijske vasi, ki jo prav dobro pozna. V tem prizadevanju je imel uspeh že z romanom »Tatul«, še boljše se je postavil z novim delom »Sinaha«, spisanim v preprostem, a vendar dovršenem slogu. Iz njega spoznavamo starnost kmečkega življenja na trakijskih tleh z vsemi njegovimi težkočami in neprilikami. Kakor lahko sklepamo po naslovu, je glavna junakinja romana sinaha, okoli katere se suče vsa družina. — Konstantin Petkanov piše trilogijo, katere prvi del je izšel že lani, z naslovom »Damjanova obitelj«. Pisatelj namerava v treh knjigah prikazati vpliv mesta na kmečko dušo skozi tri rodove. Izšel je roman Andreja Protiča »Capriccio di Capri«, ki je bil že l. 1938 objavljen v francoskem prevodu in je njegov bolgarski izvirnik šele sedaj ugledal belj dan. Drugo izdajo je doživel roman Stilijana Čilingirova — starejšega pisatelja, ki je za mladih let prevajal Prešerna in Aškerca — »In ne pelji nas v skušnjavo«. Iz novelistične književnosti naj omenimo novelistično zbirko Georgija Rajčeva »Zlati ključ«, novo pripovedno knjigo Dimitra Šišmanova, Damjana Kalfova spomine na prvo svetovno vojno »Mi brez krinke« in »Vojni tovariši«. Ljudmila Valčanova »Dan na obali Donave«, Pavla Vežinova zbirko realistično zasnovanih povesti »Dnevi in večeri« i. dr. — Izmed starejših lirikov so izdali nove pesniške zbirke Asen Rascvetnikov, Elisabeta Bagrjana in Dimiter Pantelejev — slednja dva dobro znana zaradi svojih literarnih stikov z Ljubljano Ivan Hirčev je objavil pesniško knjigo »Govorite, o nebesa«, Vladimir Rusalijev »Pesmi večne ljubezni«, Peter Gorjanski »Temno pomlad«, Ofelija Kasabova knjigo »Verzi« in Čajka Milenkova zbirko »Galebi nad Apolonijo«. Posebno živo zanimanje se je pokazalo za nove izdaje zbranih spisov Hrista Boteva, Ljubena Karavelova, Stojana Mihajlovskega, Petka Slavejkova i. dr. Prof. Arnaudov, ki predava na sofijski univerzi novejšo bolgarsko literaturo, je pripravil novo serijo zbranih spisov Ivana Vazova. Georgi Konstantinov je uredil novo izdajo popularnega spisa Aleka Konstantiva »Baj Ganja«, ki je izšel pred letom v slovenskem prevodu.

Iz ostalih književnih zvrsti je treba omeniti zanimivo delo Pavla Spasova, ki je na podlagi zgodovinskih podatkov pesniško opisal potovanje grofa Verde (Amedeja VI) po bolgarskih deželah. Italijanski dostojanstvenik je šel v 14. stoletju preko Bolgarije na križarsko vojno. Iz memoarske literature so vzbudili pozornost spomini Nikole Obretenova, ki je umrl l. 1939 star 90 let in je bil tovariš bojevnika za bolgarsko svobodo Hrista Boteva. Nadalje so izšli spomini politika in diplomata Ivana Madžarova na razdobje 1854—78. Gledališki strokovnjak Ivan Popov je objavil drugi zvezek svoje zgodovine bolgarskega gledališča, med tem umrli Todor Vlajkov pa tretjo knjigo spominov.

Tudi znanstveno slovstvo je dobro obrodilo. Georgi Konstantinov je izdal obsežno delo »Staro bolgarsko slovstvo od Cirila in Metoda do Pajsija«, a Malco Nikolov »Zgodovino bolgarske književnosti od Petka R. Slavejkova do naših dni«. S tema dvema spisoma se je prav v vojnem času izdatno izpopolnila bolgarska literarna zgodovina, ki je imela doslej kot temeljno delo spise pokoj. prof. Bojana Peneva. Jordan Ivanov je odkril »Kanon sv. Dimitra Sofijskega«, neznano delo solunskih bratov - blagovestnikov. Odkriti kánon je sestavil sv. Ciril, sv. Metod pa ga je izpopolnil. — Knjige esejev in člankov so objavili: Petar Dinekov (»Književne legende«), Emanuel Pop Dimitrov (»O strukturi verza«), Atanas Ilijev (»Filozofija B. Croceja«). V Bolgariji že dolgo živeči publicist Giorgio Nurigiani je izdal v bolgarščini obsežno »Zgodovino italijanske literature«, prof. Toma St. Tomov je objavil v posebni knjigi starofrancosko »La Chanson de Roland« z znanstvenim komentarjem, dr. Gora Ivanova je izdala razpravo »Der nationale Gedanke bei H. von Kleist«, a prof. Ljubomir Vladikin takisto v nemščini študijo o skupnih značilnostih Hrista, Boteva in Theodorja Kornerja.

V prevodu so dobili Bolgari v zadnjem letu med drugim antologijo madžarske novelistike, Homerjevo »Odisejo«, Goethejevo idilo »Herman in Doroteja«, Gogoljevega »Revizorja« itd. V revialnem slovstvu je vzbudila posebno pozornost obsežna revija »Belomorski pregled«, ki jo je začela izdajati skupina mlajših znanstvenikov. Revija ima nalogo proučevati preteklost in sedanjost egejske Bolgarije, ki je bila pred sedanjo vojno pod Grčijo.

Izmed osebnih vesti iz slovstvenih krogov utegne zanimati, da je bil znani pisatelj in potopisec Svetoslav Minkov imenovan za bolgarskega kulturnega zastopnika v Tokiu, kjer sedaj utrjuje vezi med bolgarskim in japonskim narodom. Zveza bolgarskih pisateljev je izdala nov pravilnik o sprejemanju članov. Za sprejem v zvezo je sedaj potrebno nadpolovično število glasov izmed 150 članov, kolikor jih šteje reprezentativna organizacija bolgarskih književnikov. Akademija znanosti in umetnosti je ustanovila sklad v znesku 200.000 levov za zbiranje gradiva za veliki besednjak bolgarskega jezika. Bolgarski krogi ga nestrpno pričakujejo.

Vodnikov knjižni dar mora tudi letos v vse slovenske hiše

Društvo prijateljev literature

Nedavno se je v Budimpešti ustanovilo »Društvo prijateljev madžarske literature«, ki naj zbere in poveže vse madžarske kroge, zainteresirane na uspehu in procvitu domačega slovstva. Že ustanovitev društva te vrste je zanimiva in značilna. Še bolj je zanimivo dejstvo, da je ustanovni občni zbor sklicala Narodna zveza madžarskih odvetnikov, ki so jo podprli tudi drugi stanovi. Novo društvo si je zastavilo naslednje naloge: podpirati gmotno in moralno književnike in književnost, v kolikor stoje v službi madžarske narodne skupnosti in narodnega preroda; podpirati in širiti dela, ki imajo slovstveno veljavo, a zastopajo madžarsko nacionalno smer; podeljevati literarne nagrade, ustanavljati javne knjižnice itd.

Tako je madžarska javnost spoznala in priznala pomen književnosti za narod in njegovo življenje. Novo društvo je vzpostavilo trdne mostove med širokim občinstvom in pisatelji. Društvo je začelo delovati z 200 člani, a že v nekaj tednih je članstvo prekoračilo 1000. Že s tem številom članov dobi društvo na leto 200.000 pengov, ker je članarina sorazmerno visoka. S tem zneskom bo mogoče uresničiti že marsikak načrt v prid domačim pisateljem, ki sodelujejo pri ojačenju in poglobitvi madžarskega nacionalnega čustvovanja.

Ustanovitev Društva prijateljev literature je podneten pojav. V nekaterih deželah so ustanovili Društvo prijateljev knjige (na pr. tik pred sedanjo vojno v Franciji), kar je sorodna akcija, zakaj književnik in knjige imata mnoge skupne interese.

Človek preoblikuje naravo

Človek ni vselej odvisen zgolj od narave, toda pogosto se ji le podvrže. Gospodarsko udejstvovanje človeštva pa spreminja obraz naše zemlje že odtlej, odkar je človek opustil lov kot izključno sredstvo za preživljanje in se lotil preoblikovanja zemlje s tem, da se je oprijel kmetijstva.

Riževa polja v Assamu, plantaže kavovca v Braziliji, prelepi sadovnjaki sončne Kalifornije, obsežna polja ananasa na Havajskih otokih, bombažni nasadi daljnega Sudana, diamantni rudniki v Kimberleyu, bogati vrelci nafte na poloteku Apšeronu, kemične tovarne v Nemčiji in v industrijskih deželah Srednje Evrope... vse to preoblikuje lice naše zemlje in daje vsem omenjenim pokrajinam svojstven pečat dela marljivih človeških rok. Vzlic vsemu temu pa vendarle ne moremo trditi, da bi človek naravo že popolnoma premagal, komaj da jo je kdaj ukanil. In v tem neenakem boju je imelo človeštvo prav za prav doslej kaj malo uspehov z ozirom na čudeže, ki jih z vsakim novim dnem oblikuje narava sama. Res pa je, da človek z znanjem, ki si ga je bil doslej pridobil, lahko naravo v marsičem popravlja; in vprav presenetljivi »popravki« narave so tisti uspeh, ki odlikuje iznajdljivega človeka in ga dviga na prestol vseh živih bitij.

Če zahtevajo gospodarski interesi, da človek spremeni obraz zemlje, tedaj se ljudje ne plaše nobenega dela. Zgodovina starega veka in zapiski polpreteklih in sedanjih dni nam nudijo za to trditev premnogo vidnih dokazov. Človek je bil tisti, ki je pričel smiselno namakati puščavska tla ter jih spreminjati v rodne zelenice. Tamkaj, kjer je veter še pred stoletji gomilal peščene gore, so pridne človeške roke uredile bajne vrtove in rodovitna polja. V zahodni Ameriki je bil trud obilno poplačan, ko so se ljudje, ki so se odločili »iztrgati« naravi čim več rodne zemlje, lotili dela po nekem vnaprej določenem sistemu in pričeli nekdanje pustinje umetno namakati ter pridobili na ta način 6,5 milijona ha rodne zemlje, t. j. tolikšno ploskev, kolikor je v Nemčiji zavzemata posejana rž in pšenica.

Tretjino zemeljske površine, ki služi danes Nemčiji za poljedelske namene, so pridobili s pomočjo osuševanja močvirij. Združene države ameriške imajo danes takisto okoli 20 milijonov ha plodne orne zemlje, ki je bila umetno osušena in spremenjena iz nekdanje pustinje v polja. Veste, koliko je to? Nič več in nič manj ko 200.000 kv. kilometrov, t. j. toliko, kolikor znaša dvojna površina Nizozemske, Belgije in Danske skupaj.

Pri osuševanju močvirij so pridobili italijanski fašisti s smotrnim delom pokrajino v okolici Rima, tako zvano Kampanijo. Pontinska polja, kjer je še pred nekaj leti razsajala malarija in kjer so se zbirale močvirske ptice, so s pomočjo umetnega osuševanja nastala zakladnica žitaric za Italijo. Za prehrano Italije igrajo že sedaj, v vojnem času, veliko vlogo in so od prebivalstva Italije gotovo bolj cenjena kot nekdanja pontinska močvirja, ki so bila legla malarije in raznih bolezni...

In Nizozemci? Ali ni njihova zgodovina večen boj z morjem? V 11. in 12. stoletju je morje često preplavilo holandska obalna mesta. Ostanek teh katastrofalnih morskih poplav je danes Zuidersko jezero. Nizozemci pa se niso oplašili, ampak so se pogumno lotili dela in so v naslednjih stoletjih osušili toliko močvirij in »odrinili« od obale tolikšno ploskev morja, da so iztrgali požrešni morski vodi najmanj pol milijona ha rodne zemlje. Po prvi svetovni vojni se je pričelo Zuidersko jezero načrtno osuševati. To delo je rodilo nad vsa pričakovanja lepe uspehe, kajti tamkaj, kjer so živeli nekoč ribiči ob obalah Zuiderskega jezera, žive sedaj v istih kočah kmetje, ki orjejo plodno zemljo črnico. Ribiči so torej postali kmetje, tamkaj pa, kjer so nekoč v vodi Zuiderskega jezera plavale jezerske ribe, se sedaj pasejo nizozemske krave.

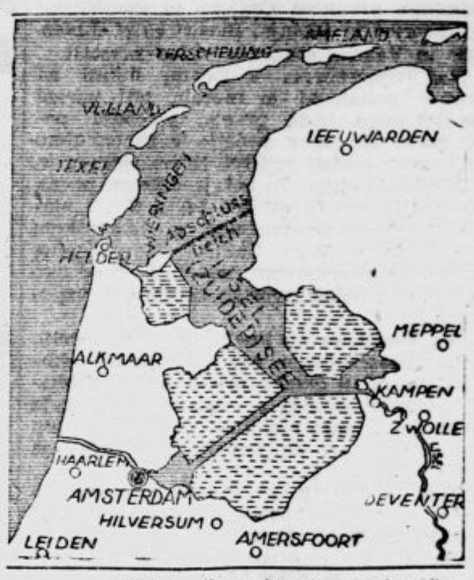

Flächen, die trockengelegt werden (die beiden nördlichen Teile der Zuidersee sind bereits trockengelegt).
Površine, ki bodo osušene (oba severna dela Zuiderskega morja sta že osušena).

Kaj pa gozdovi? Je tudi pri teh človeško delo preoblikovalo površino naše zemlje? Razloček med gozdovi in pustinjo je približno takšen, kakor med zemljo in morjem. Še večjo razliko pa lahko prikliče človek s svojo spretnostjo po izkoriščanju zemeljskih dobrin. Znano je, da so Angleži 95% svojih gozdov že posekali, Američani pa okoli 40%. Tudi romanski narodi Evrope niso držali križem rok in so posekali doslej že okoli 80—90% svojih gozdnih ploskev. Nemci — tako pravi njih gospodarska statistika — so bili menda previdnejši pri izkoriščanju gozdov. Bili so tudi prvi, ki so se pričeli zavedati, da so gozdovi brez obnove, kjer poje mrtvaško pesem samo sekira, slej ko prej obsojeni na pogin. Zato so oni prvi pričeli sistematično pogozdovati izkoriščene gozdne komplekse.

Sleherni gospodarstvenik ocenjuje podnebje svoje domovine predvsem glede na koristi, ki jih prinaša gozdnim in poljskim kulturam. V tem ocenjevanju noben še tako učen znanstvenik ne sme poznati sentimentalnosti in je pri svojih ugotovitvah podoben tisti preprosti kmetici, ki je na vprašanje: »Kaj je piščanec?«, katerega ji je zastavil neki prirodopisec, odgovorila s preprosto naivnostjo: »Piščanec? To sta dve porciji dobre jedi...«

In če je puščava po zakonih fizikalne geografije bila spremenjena s pomočjo trdega dela človeških rok v rodna polja, da uspevata danes krompir in pšenica tamkaj, kjer je nekoč rasel ničvreden mah za pašo severnim jelenom, potem lahko s pravico trdimo, da je človeštvo, ki stremi po napredku, že davno pričelo smiselno spreminjati tudi podnebne razmere v svojo korist.

Ta naskok na naravo je rodil v preteklosti za človeštvo tolikšne dobrine, da še danes niso bile ocenjene tako, kakor bi bilo želeti.

Toda eno je gotovo: narava in človeštvo sta si v tem trdem in pogosto neenakem boju neprestano v laseh. Naskok na naravo, ki rodi zmago človeške delovne sile, ni nič drugega, ko vojna človeštva z naravo in s podnebnimi razmerami tistih tal, koder ljudje preoblikujejo naravo z zagrizeno željo, ustvariti lepši obraz našemu planetu in boljše pogoje človeškemu življenju. Ta boj je lep in veličasten; proti njemu nisem in nikoli ne bodo protestirali niti najvnetejši pacifisti in človekoljubi. Kadar bo človeštvo spoznalo, da je taksna vojna prava, bo gotovo srečnejše, kakor je sedaj.

Die Pontinischen Sümpfe sind nun fruchtbare Felder

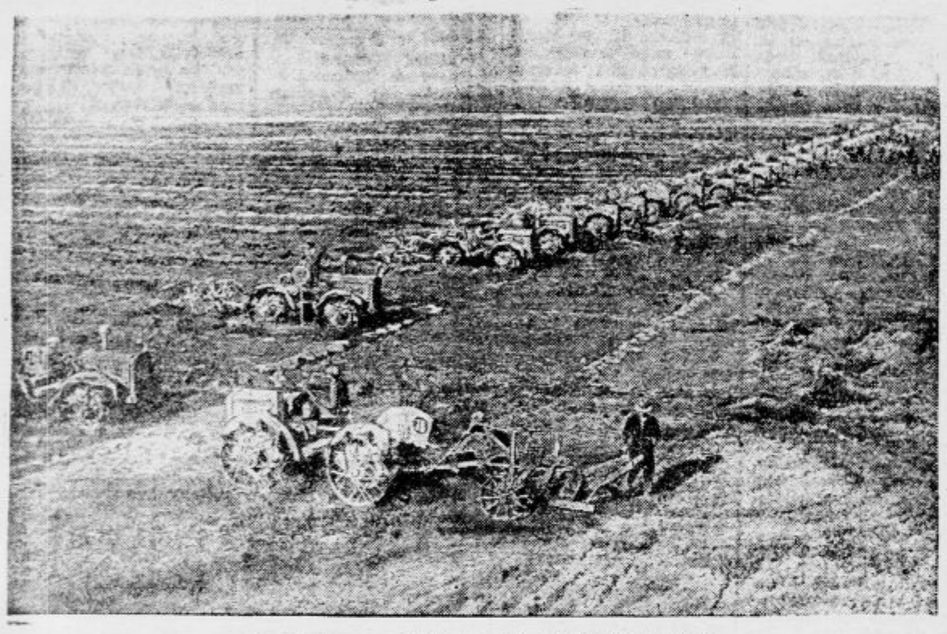

Pontinska močvirja so zdaj rodovitno polje

Autostrasse über den Damm der Zuidersee
Trockengelegte Teile der Zuidersee

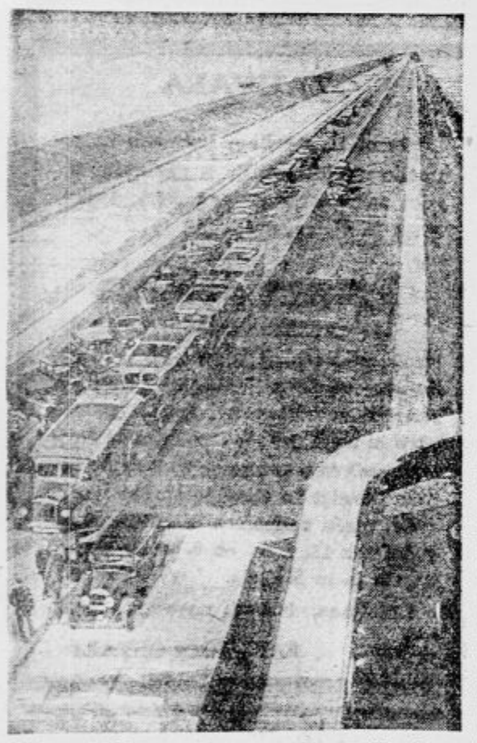

Avtomobilska cesta čez nasip Zuiderskega jezera

Die Zuidersee nach der Entwässerung

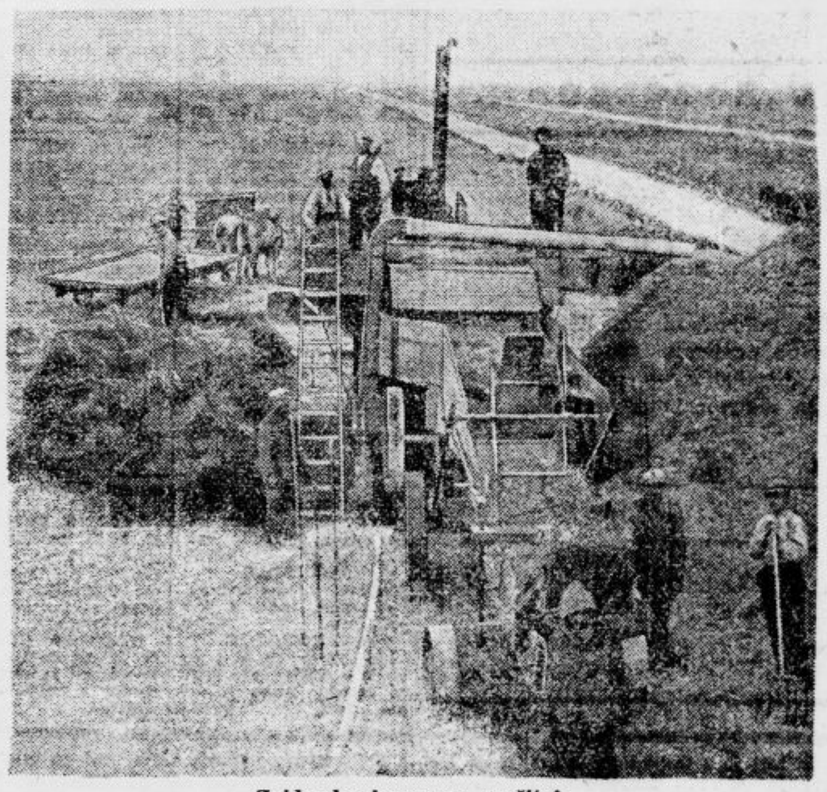

Zuidersko jezero po osušitvi

Kako naučimo psa plavati

Zelo razširjena je zmota, da zna vsak pes, čim ga vržeš v vodo, plavati. So zlasti mlajši psi, ki spočetka v vodi obstoje in čofotajo s sprednjimi nogami, a prično javkati in če jim ne prideš na pomoč, utonejo. Takšne pse je treba plavanja naučiti. Pse, ki so mlajši nego pol leta, nikakor ne silimo v vodo. Pri mlajših živalih je celo pravilno, da jim prečasno veselje do plavanja zajezimo. Plavanja so menda vsi psi enako sposobni, toda zavest te sposobnosti in s tem brzkone zvezana možnost, obdržati se v vodoravni legi na vodi, je pri raznih pseh nedvomno različna. Vzrok za to je v različni konstituciji in različnem zdravstvenem stanju posameznih živali. Psi, ki so kdaj bolehali na obistih, gredo zelo neradi v vodo, prav tako tudi psi s fino dlako, med tem ko so pasme z dobro podlanko in gosto dlako, n. pr. novofundlandci, nekako določeni za mokri element. Novofundlandci, a tudi marsikateri drugi psi so sposobni vohati vodo na kilometrsko daljavo. Pri teh se ne smemo čuditi, da svojega gospoda včasih nenadno zapuste, da mu na videz brez vsakega vzroka pobegnejo in se čez nekaj časa vrnejo z mokrim kožuhom. Odšli so se pač malo kopat. Novofundlandec ima med prsti celo vidno razvito plavalno kožo.

Takšne pasme, med katere spadata na primer tudi nemški vodni pudelj in angleški retriver, seveda ne potrebujejo plavalnega pouka. Če pa hočemo psa kakšne druge pasme, ki ne kaže veselja do vode in se nerodno vede, naučiti te spretnosti, je najbolje, da stopi gospodar sam v vodo in se oddalji malo od brega. Kaj kmalu se loti živali potem velik strah za gospodarja, pa bo v večini primerov poskusila splavati za njim in se bo tako mimogrede naučila te stvari. Če pa pes tega ne naredi, tedaj ga vzamemo na roko ali pa primemo za ovratnico, če je prevelik, in ga podpremo z roko pod prsi. Če nočemo sami v vodo, lahko sedemo v čoln, privežemo psa z vrvico in ga s potrebno previdnostjo pustimo plavati za čolnom. Če pes pri tem odpove, ga moramo seveda potegniti iz vode. Še bolje gre pri psih, ki so že naučili aportirati. V tem primeru vržemo kos lesa ali trdno žogo na vrvici v vodo in ukažemo živali, naj skoči po predmet. V nobenem primeru pa ne smemo siliti psa v premrzlo vodo, a ko stopi v hladnem dnevu iz vode na suho, poskrbimo, da pošteno nadirja, ker se na ta način najbolje posuši in obrani prehlada.

KRIŽANKA

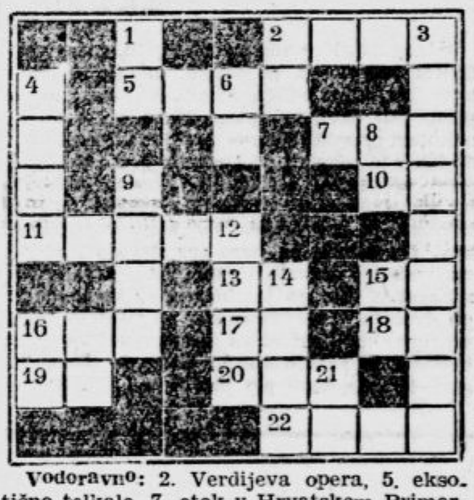

Vodoravno: 2. Verdijeva opera, 5. eksotično tolkalo, 7. otok v Hrvatskem Primorju, 10. zastarela oblika osebnega zaimka, 11. prestolnica balkanske države, 13. znak za prvino, 15. kratica po imenih starejših oseb, 16. pritok Save, 17. oblika glagola biti, 18. osebni zaimek, 19. akademski naslov (kratica), 20. naplačilo, 22. vulkan v Evropi.

Navpično: 1. vas pri Ljubljani, 2. znak za plemenito kovino, 3. južnoameriška država, 4. upornost, 6. predlog, 8. vzklik bolesti, 9. veliko rešeto, 12. italijanski otok, 14. pritok reke Aisne, 15. kakor 15. vodoravno, 16. telesni del, 21. znak za dvomljivo prvino, ki je nemara galij.

Rešitev križanke 9. novembra

Vodoravno: 1. Negotin, 7. Mogilev, 13. mu, 15. Enare, 16. ovakav, 18. resen, 20. raj, 21. kosilo, 23. apatija, 24. Ek, 25. lapidaren, 27. zeta, 28. totalitaren, 30. mere, 32. Azije, 33. in, 34. komanda, 36. ah, 38. eš, 39. loj, 41. trs, 42. am, 43. od, 45. čajna ročka, 49. uho, 50. omejen, 52. am, 53. Izidor, 54. čelo, 55. Aronavti, 58. Ema, 59. irade, 60. žalen, 61. Ilirec.

Navpično: 1. neretva, 2. enako, 3. Gaj, 4. Or, 5. tekališče, 6. nositelj, 7. malarija, 8. okoren, 9. ga, 10. Ivan, 11. Erazem, 12. veteran, 13. meja, 14. Una, 17. Vida, 19. siten, 22. opij, 25. Laze, 26. en, 29. ta, 30. moskiti, 31. zamorec, 34. krč, 35. Dahome, 37. Homer, 40. Onega, 41. Toman, 44. dela, 46. Ana, 47. rane, 48. azil, 49. udar, 50. oči, 51. joa, 56. rž, 57. ol.

Moda in dom

Napravimo si sami torbico

Torbice so postale dokaj drago razkošje — kar nekam preveč globoko je treba seči v denarnico, če si hočemo dandanes kupiti novo torbico. Zdaj pokažimo, da smo iznajdljive in si same napravimo torbico! Napravimo si jo lahko iz blaga ali iz barvaste klobučevine, ki jo je še dovolj naprodaj. Razen klobučevine potrebujemo za torbico še platno, kakor ga rabimo pri moških oblekah za podlogo, in kos barvaste svile, da z njim znotraj podložimo torbico. Kroj si napravimo iz papirja po merah, ki jih posnamemo po »Jutrovi« skici, kjer se lahko odločimo bodisi za veliko ploščato torbico s patentno zadrgo bodisi za udobno štirikotno pompaduro, ki jo zadrgnemo s pleteno ali svileno vrvico. Pri pompaduri potegnemo ročaj skozi kovinaste obročke, pri ploščati torbici pa skozi vdelane obročke iz klobučevine drugačne barve. Pri ploščati torbici, ki je izdelana iz enega kosa, najprej prišijemo na oba zgornja robova na vsako stran po eno progo iz istega ali drugobarvnega tvoriva s temi obročki, nato pa oba stranska dela, ki ju upognemo zgoraj za 6 cm. Torbico zapremo zgoraj z dvema progama iz blaga, med kateri všijemo patentno zadrgo. Še bolj preprosta je pompadura. Obod torbice združimo na obeh krajših stranicah (37 cm) z močnim šivom, ga prišijemo na dno, zgornji rob (4 cm) pa zarobimo z dvojnim robom, v katerega poznenje potegnemo vrvico. Obe stranski preponi, na kateri prišijemo kovinasta obročka z ročajem, ukrojimo lahko iz drugačnega blaga, prav tako ročaj, stranski preponi in ročaj pa trikrat prepognemo, preden jih dobro prešijemo s strojem. Preponi prišijemo na torbico, ter tako pritrdimo ročaj, v zgornji rob torbice pa uvezemo dve okrogli gumbnici, skozi kateri potegnemo vrvico.

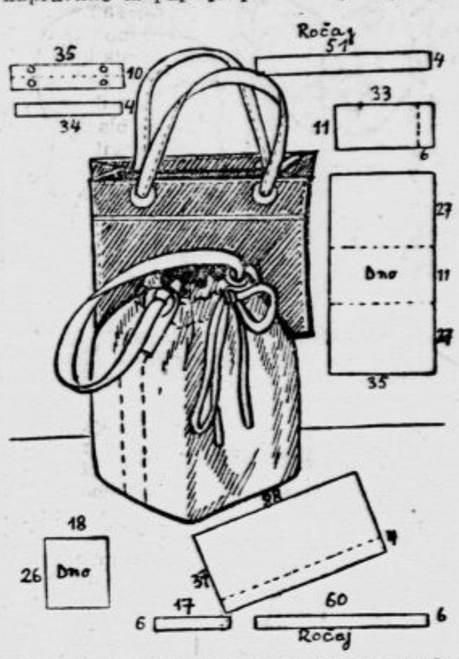

Tri preproste popoldanske obleke

Preprostost je posebno v vojni modi najlepša čednost, vendar pa ni potreba, da bi bila ta preprostost brez čara. Zlasti če si ne moremo privoščiti več kakor eno obleko za daljše časovno razdobje, je važno, da je ta naša edina obleka kar moči mikavna, zlasti pa tako nevsiljiva, da se je ne bomo tako kmalu naveličale. Tem pogojem ustrezajo vse tri ljubke obleke, ki jih prinašamo na naši skici.

Denis Diderot

Slavnega francoskega enciklopedista Denisa Diderota (1713—1784) je nekje neka dama vprašala:

— Kdaj se po vašem spametuje mož?

— En dan pozneje kakor žena, je naglo odgovoril pisatelj. Toda žena pri vsem tem le zmerom čaka, da bi se mož prej spametoval kakor ona sama.

Genoveve Fox: 36

DEKLE Z MEJE

Roman

»V potoku jo izpereva, preden pojdeva domov, da je sploh ne bo videti.« ji je prepričevalno zatrdila sestrična.

»Mar se vrniva, preden naju doleti nova nezgoda.«

Liza je namesto odgovora pokazala na veliki skalni bolvan, ki jima je visel nad glavama. »Neumno bi bilo, če bi se zdaj vračali. Evo, skala je tu, in votlina mora biti precej tamle na oni strani. Nu, Bela, nikar ne bodi zajec!«

Tovarišica je hotela oporekati, a Liza ji je zavezala jezik s tem, da je krenila naravnost v goščo zakrnelih borovcev, ki so rasli med njima in vrhom skale. Izabela je obotavljaje se šla za njo ter privzdigovala krila in si pritiskala gube k nogam, da ji ne bi suho grmovje raztrgalo obleke.

Kmalu sta stali dekleti na Ostri skali. Neutegoma sta jeli iskati votlino. Gledali sta pod skalne bolvane, upogibali veje in drevesca v stran, da bi videli, kaj je za njimi in si tako utirali pot nizdol.

»Stoj!« je Izabela mahoma zaklicala Lizi, ki je hotela plezati dalje.

»Kaj pa je?« je čez ramo vprašala prijateljica in se oprijela jelove veje.

»Sem pridi, tu je nekaj!«

Izabela je potegnila nekaj mladih jelk, ki so rasle tam, kakor bi jih bili nalašč nasadili, vsaksebi. Za njimi je skrivnostno zevala temna skalna luknja.

»Zleziva noter!« je razburjeno zajecljala Izabela.

»Seveda!« je Liza odločno pritrdila.

Izabela se je obotavljala. Vse zgodbe, kar jih je bila slišala o takih skrivnih krajih, so ji prihajale na um. Mislila je na zaklade, na medvede in volkove, na razbojnike in taborne ognje v črnih nočeh, in prav nič se ne bi bila začudila, če bi bil iz notranjščine skalne jame mahoma pogledal bradat razbojniški obraz ali žareče oči kake zverine, ki bi ju bila ob njenem grozečem renčanju in pihanju oblila mrzla zona. Se pravi: zona jo je oblila že ob misli na vse to, in Liza, ki je bila ves čas tolikanj podjetna, je nehote odskočila in s širokimi očmi pogledala okrog sebe.

»Kaj res misliš, da bi...?« je zašepetala.

»Seveda,« je rekla zdaj Izabela.

»Seveda,« je Liza klavrno pritegnila, toda Izabela je bila že izginila. Tesno prižeta k skalni steni, se je plazila v rov. Polagoma so se njene oči privadile temi, ki je — vsaj deklici se je tako zdelo — prehajala v nedoločen somrak. Hodnik se je počasi širil in je postajal tudi nekoliko višji, tako da je lahko vzravnala sključeni hrbet. Dišalo je po tohlobi. Tedajci je nekaj utipala. Pridušen vzkrik ji je planil iz ust. Toda bil je samo suh krcelj ali korenina, poganjajoča skozi razpoko, ki je spuščala v jamo drhteč pramen svetlobe.

»O, Bela,« se je začul od zunaj Lizin klavrni glas.

»O, Bela,« je prezirljivo zamrmrala pustolovka in lezla naprej v votlino, ki je ni hotelo biti konca. Kakopak, čutila je, da ji rosi čelo mrzel znoj, in tudi roke so ji nekoliko trepetale. Spet se je morala plaziti po vseh štirih, kajti rov se je vnovič znižal. Nato pa je s tipajočimi prsti zadela ob nekaj, kar ji je zapiralo pot. Zasopla je. Ovira je bila mehka. Oprezno je pritisnila nanjo. Vdajala se je. Tedaj se je z obema rokama uprla v skalno steno in z nogo brcnila v tisto reč. Premaknila se je z mesta, a ganila se ni. Mrtva žival je pomislila Izabela in spet z negotovimi prsti potipala, kaj bi utegnilo biti. Ne, pa ni bilo takisto kakor kosmata koža, bolj kakor bala sukna. Počasi je segla mimo zagonetnega predmeta, kajti njena brca je bila napravila majhno vrzel, in utipala nekaj lesenega, okroglega.

»Bela! Bela!« jo je dosegel sredi črnega molka Lizin prestrašeni glas: »Menda ni si mrtva?«

»Ne! \Pa ti?«

»Kaj je... kaj je...?«

»Pridi že za menoj. Tu nekaj leži. Neka reč, ki jo morava spraviti na beli dan. Potem bova vsaj vedeli, kaj je.«

»Oh, saj ne maram vedeti, Bela! Ne! A ti, pridi venkaj...«

Izabela ni več odgovorila. Odločno je potegnila tisto težko stvar ki je bila dobro povezana, po rovu nazaj in do odprtine. Tam je stala Liza, bela kakor maček po trebuhu.

»Nu, tak pomagaj mi venda...« je rekla Izabela. Že je bila odvezala motvoz in razgrnila umazano jadrovino ki je obdajala zvoj.

»Oh,« je zašepetala.

»Kotenina,« je ostrmela Liza in zabrbljala:

»Čudovito! Le poglej, kako lepo. Prelestni obleki bova imeli iz nje. Pa mislim, da bo v jami še več zavojev. Tudi te spraviva ven.«

In že je videla Izabela le še noge svoje prijateljice, ki jo je bil ves strah minil. Nasmehnila se je in zlezla za njo. Ko sta ležala naslednja dva zavoja na svetlem, dekleti skoraj nista mogli verjeti svojim očem. V enem zavoju je bil svilen žamet, tolikanj krasen, da sta se ga komaj upali spoštljivo pogladiti s prsti. Tako lepe tkanine vobče še nista bili videli, in kar sapa jima je zastala, ko sta pomislili na to, da bi utegnili nositi taka oblačila. Tudi indijska kotenina se je pokazala, kakršno rabijo za fine moške srajce; bila je takisto krasna, a žamet... ta, ta...

»Liza, veš, kaj sva tu odkrili?«

Izabela je šepetala, kakor da se ji zde še skale in drevesa sumljiva in se boji, da ne bi prisluškovale in ju izdale.

Liza je zmedena zmajala z glavo.

»To je tihotapsko blago iz Kanade. Da, tako je. In če bi zdajle mahoma prišli tihotapci, sam Bog si ga vedi, kaj bi storili z nama.«

Sestrična je v grozi razširila oči. Toda radovednost je bila močnejša od strahu. »Poglejva, kaj je še v jami. Saj bo trajalo samo minuto.«

Spet sta zlezli v votlino in izvlekli, ko sta se prej skrbno ogledali na vse strani, nove zaklade na beli dan. Kar sta pustili v jami, je bilo prezajetno in pretežko, da bi se bilo dalo spraviti venkaj. Med temi stvarmi je bil zvitek, ki je utegnil biti žica, lesena skrinjica, ki je dišala po degtu, in sodec, tako težak, da ga kljub združenemu naporu nista premaknili niti za palec.

»Kdo ve, če ni do vrha napolnjen z zlatom?« je šepnila Liza.

»Najbrže bo sol,« je menila Izabela, ki je imela bolj trezne pojme o tihotapskih navadah.

»Prepričana sem, da je zlato,« je vztrajno trdila sestrična, videla boš, še vsi bomo bogati. Samo v kraj ga moramo spraviti, preden naju prehite tihotapci. Oh, kar hitro teciva domov po očeta in po fante.«

ŽIMO ZA ŽIMNICE
NUDI NAJUGODNEJE IZ LASTNE NAJMODERNEJŠE HIGIJENSKO UREJENE TOVARNE

»ŽIMA«

MILAN JAGER Tovarna: FUŽINE
Prodajalna: Ljubljana, Sv. Petra cesta 17

ŠČETKARSKE IZDELKE
VSEH VRST NUDI NAJUGODNEJE — NA DEBELO — IZ LASTNE TOVARNE

Mlado Jutro

Pozor Jutrovčki

Dobro si oglejte obe spodnji sliki! Iz številk lahko sestavite različne slike.

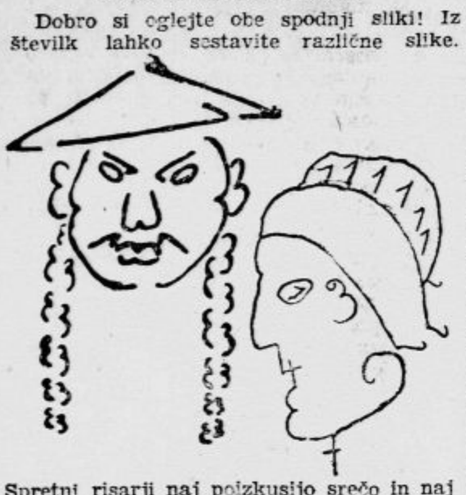

Spretni risarji naj poizkusijo srečo in naj pošljejo svoje umotvore stricu Maticu na ogled. Dobre slike bomo objavili in nagradili z lepo mladinsko knjigo.

*

Mladim risarjem

Nikar ne tarnajte, da je tako težko narisati prašička.

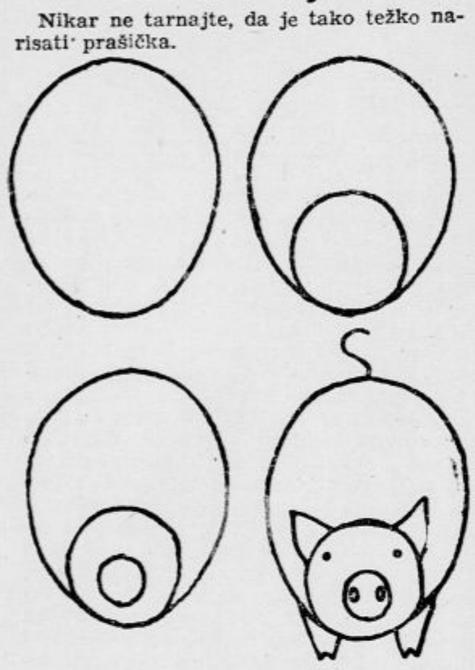

Spodnja slika vam pokaže, kako hitro in z malenkostnim trudom narišete lepega prašička.

*

Modri izreki

Bolje je biti med prvimi zadnji, kakor pa med zadnjimi prvi.

*

Pametnega spoznaš po popuščanju, neumnega pa po trmi.

*

Zavist napravi človeka nesrečnega.

*

Modrost, odločnost in dostojnost naj spremlja vsako tvoje delo.

Šale za naše male

Mihec joka.

»Kaj se je zgodilo?« vpraš[illegible] [illegible]osrčen sosed.

»Teta Mica je padla po stopnicah!« zaihti Mihec.

»Nikar ne jokaj! Pravkar sem jo srečal in je bila videti čila in zdrava.«

»Saj ne jokam zaradi tete...« zajeclja Mihec, »toda moja sestra je vse to videla jaz pa neee...«

*

»Oh zakaj nisem prišla na svet že pred tridesetletno vojno!« vzdihne Breda.

»Kako pa ti pride to na misel?« vpraša mama.

»Potem se mi ne bi bilo treba guliti na pamet vso to dolgo zgodovinsko lekcijo!«

SPORT

Z evropskih nogometnih igrišč

Berlin, 16. nov. DNB.

Kljub vojni in dejstvu, da se vreme precej naglo obrača v zimo, je bilo vendarle zadnjo nedeljo življenje in vrvenje na nogometnih igriščih skoraj po vsej Evropi bolj kakor pestro. Evo, nekaterih najvažnejših podrobnosti z raznih terenov tam od visokega severa tja do sončne Španije!

Na Madžarskem... Deseto kolo v madžarskem nogometnem prvenstvu ni prineslo nobenih bistvenih sprememb. Moštvo z Velikega Varaždina je sicer s težavo zmagalo nad Szegedinom z 2 : 1, je pa kljub temu ostalo na čelu tabele pred Kolosvarom in Kispestom. Izidi nedeljskih tekem so bili v podrobnem naslednji: Ujpest—Ferencvaros 2 : 1, Gamma—Novi Sad 5 : 0, Kolosvar—Vasas 2 : 1, Veliki Varadin—Szegedin 2 : 1, Salgotarjan—Beskart 1 : 0, Csepel—Dimavag 2 : 1, Elektromos—Szolnok 1 : 0, Kispest—Debreczin 2 : 0.

Na Slovaškem... V zadnjem prvenstvenem nastopu je vodilna enajstorica SK Bratislava doma premagala moštvo Žiline z 8 : 0 in tako v jesenskem delu tekmovanja z velikim naskokom zasedla prvo mesto pred armadno enajstorico in Trenčinom.

V Rumuniji... Znano rumunsko moštvo Rapid iz Bukarešte je premagal Unirea Tricolor s 3 : 0 in vodi sedaj z dvema točkama prednosti pred dosedanjim državnim prvakom Crajovo in vseučiliško enajstorico iz Sibinja. Sloviti ekipi Juventusa in Venusa sta letos vidno zaostali.

Na Švedskem... V finalni tekmi za švedski pokal, ki je morala biti zaradi neodločenega izida prvega srečanja ponovljena, sta se v nedeljo v Stockholmu še enkrat srečali moštvi Norrkoepinga in AIK Stockholma. To pot je državni prvak izkoristil domačo okolico ter s 3 : 1 slavil sigurno zmago nad predstavnikom švedske prestolnice. Tako je Norrkoeping obenem s prvenstvom osvojil še to drugo najpomembnejšo lovoriko švedskega nogometa.

Na Danskem so imeli preteklo nedeljo veliko presenečenje, saj je kodanjski skupini dosedanji danski prvak AB Kopenhagen izgubil dvoboj z enajstorico Koegeja in se moral zato umakniti na drugo mesto v tabeli, ki ji do nadaljnjega načeljuje klub Fremand.

Tudi v Belgiji je zadnje prvenstveno kolo navrglo nekatera presenečenja med vodilnimi klubi. Prvo mesto zavzema do nadaljnjega moštvo Anderlichta pred Beerschotom in White Starom, medtem ko je dosedanji prvak Machelen komaj na četrtem mestu.

Tudi v Franciji med poklicnimi nogometaši zadnjo nedeljo ni bilo brez senzacij, saj je med drugim izgubil Lille proti Rouenu, kar je pripomoglo tretjemu moštvu, in sicer Lensu, na prvo mesto med vsemi.

V Švici se prvenstveno tekmovanje razvija bolj ali manj brez pretresljajev. Vodeča enajstorica Cantonala iz Neuenburga je tudi zadnjo nedeljo z lahkoto osvojila obe točki proti zadnjeplasiranemu Curihu in si še bolj okrepila svoj vodilni položaj. Na drugo mesto je prav ta dan prišel Lausanne, tretji v eliti švicarskih klubov pa je Chaux de Fonds.

V Španiji so minulo nedeljo pričakovali važno odločitev v boju za naslov prvaka, toda bili so razočarani. Valencia je v nastopu proti Castellonu dobila samo pol izkupička z rezultatom 1 : 1 in tako je nadaljnji razvoj borbe za najboljša mesta še zmerom negotov. Edini še nepremagani klub Barcelona je bil poražen tudi isti dan in tako bodo vse glavne odločitve v tej konkurenci prišle na vrsto šele v zadnjih srečanjih. Vrstni red klubov je zaenkrat takle: 1. Valencia, 2. Castellon, 3. Sevilla, 4. Oviedo, 5. Aviacion, Madrid itd.

Naročite bogato opremljeno knjigo

Razglednik Jutra!

»Razglednik« vam prinese tisto, česar vsi želite: leposlovja in pouka, znanja in zabave. Nekateri odlični slovenski pisatelji so prispevali izvirne spise. Nato se vrstijo nekateri prevodi biserov svetovne literature. Obširen je razgled po širokem svetu z mnogimi njegovimi političnimi, zgodovinskimi in zemljepisnimi vprašanji. Tisku, mostu kulture, je posvečenih več zanimivih člankov. Na široko se nam razodevajo mnoge skrivnosti prirode, vsemirja, živalstva, zdravstva. Mnogo je zabavnega in poučnega drobiža, na svoj račun pa pridejo tudi vsi ugankarji, ki si za zimske večere žele križank in raznih zanjk. Obilo je izbranih slik. Prav gotovo pri nas še ni bilo Zbornika, ki bi se predstavil najširšemu občinstvu s tako izbrano in pestro vsebino.

»Razglednik«, ki so ga priredili uredniki »Jutra«, bo izšel v prvi polovici prihodnjega meseca. Obsegal bo okrog 300 strani velikega formata (21×30 cm), kljub temu pa bo veljal v prednaročbi

samo 28 lir.

V kasnejši prodaji bo cena seveda višja. Zato vabimo vse, da se v naprej priglasijo kot kupci knjige. Za naročbo naj uporabijo spodnjo naročilnico. Vsak naj jo točno izpolni, prečrta na njej, kar mu ne ustreza, nato pa izreže in pošlje ali odda **v upravi »Jutra« v Narodni tiskarni.**

NAROČILNICA NA JUTROV „RAZGLEDNIK“

Upravi „Jutra“

LJUBLJANA
Puccinijeva 5

Naročam knjigo »Jutrov »RAZGLEDNIK« po znižani ceni 28 lir.
Plačam jo — takoj ob naročbi — takoj ob prejemu.
Knjiga naj se mi dostavi na dom po donašalcu — po pošti.
Knjigo dvignem sam v upravi »Jutra« in »Slovenskega naroda«.

....., dne ..... 194...

.....
Podpis

Ime in poklic: .....

Točen naslov: .....

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Tel. 27-30 KINO SLOGA Tel. 27-30
Moto: »Začetek prve ljubezni bil je valček s Teboj.« — Idila srečnega zakonskega življenja v prelepem glasbenem filmu
»VALČEK S TEBOJ«
V gl. vl.: operetna pevka Lizzi Waldmüller in Albert Matterstock. Režija: Hubert Marischka.
Predstave ob delavnikih ob 15. in 17.

KINO UNION Telefon 22-21
Najnovejše delo znamenitega režiserja Willija Forsta
Ženske niso angelčki
V gl. vlogah: Marthe Harell, Axell v. Ambesser, Richard Romanovsky in drugi odlični dunajski igralci.
Predstave: ob 15.30 in 17.30 uri!

KINO MATICA Telefon 22-41
Zabavne dogodivščine mlade filmske igralke, ki se na svojo vlogo iz operete
Pri belem konjičku
pripravlja na povsem svojevrsten način
V gl. vlogah: Leny Marenbach, Dorit Kreisler, Karl Schönböck itd.
Predstave ob nedeljah: ob 10.30, 13.30, 15.30 in 17.30 uri.

MALI OGLASI

Službe išče

PRIDNA DELAVKA vajena kuhanja sadkorja in zavijanja bonbonov, išče zaposlitev v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V tovarni«. 20458-1

GOSPODIČNA z dolgoletno odvetniško prakso, bi prevzela kakršnokoli popoldansko zaposlitev. Cenjene ponudbe na oglas oddelek »Jutra« pod »Praksa 10« 20555-1

Službo dobi

KUHARICA se išče za takoj ali tudi pozneje k boljši družini brez otrok, ki zna kuhati dobro domačo hrano in ki je vajena vseh hišnih del. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 20475-1a

VEČ ČEVLJARSKIH POMOČNIKOV za zbito delo, sprejmem takoj. Plača dobra, delo stalno. Ješe Bogo, Cesta na Loko 20. 20533-1a

ČEVLJ. POMOČNIKA za popravilo čevljev, sprejmem takoj. Plačam dobro! — Naslov v vseh posl. Jutra. 20448-1a

KUHARICO, samostojno — za dobro meščansko hrano, ki bi obenem opravljala tudi ostala hišna dela, sprejmem k tričlanski rodbini. Naslov v vseh poslovalnicah »Jutra«. 20215-1a

DEKLE-POSTREŽNICO iščem za ves dan v Šiški — kot pomoč v gospodinjstvu in k otroku. Naslov v vseh posl. Jutra. 20580-1a

POSTREŽNICO 2—3 dni na teden, iščemo. Nudim stanovanje, ostalo po dogovoru. Ponudbe z navedbo sedanje zaposlitve na ogl. odd. Jutra pod »Za stalno«. 20579-1a

KNJIGOVODJO(-KO) z zelo dobro prakso, za nekaj ur na dan, iščemo. Merkur, Puharjeva 6. 20590-1a

MEHANIKE ključavničarje, avtokolarje, avtoklepalje, sprejmemo takoj proti zelo dobremu plačilu. Merkur, Puharjeva 6. 20588-1a

PRODAJALKO aglino in pošteno, katera ima veselje za slaščičarno, dobi takoj dobro in stalno službo. — Predstaviti se dnevno med 13.—14. uro v Trstenjakovi 3, visoko pritličje, desna vrata. 20563-1a

KUHARICA samostojna in poštena, ki bi opravljala ostala hišna dela, dobi nameščenje pri tričlanski rodbini. Hrana in plača dobra. Povprašati v cvetličarni Herzmansky — Pasaža. 20548-1a

Vajenci-ke

AVTOMEHANIK vajence, sprejmemo takoj. — Merkur, Puharjeva 6. 20589-44

Zaslužek

ZA POUK RISANJA iščem gospodično. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Risanje«. 20546-3

Prodam

FOTO »RETINA« Anastigmat 1:3,5, prodam za 4700 lir in Ernemann Anastigmat »Ernostar« 1:1,8 za 7500 lir. J. Oražem, umetnine in antikvitete, Pražakova 8. 20530-6

KLAV. HARMONIKO »Moreschi« z kovčegom, popolnoma novo, 84 basov in 2 registra, zelo ugodno naprodaj zaradi odpotovanja. Ogled iz prijaznosti pri Sekavčnik Filip, železnina, Rimska c. 19. 20467-6

KRMILNO PESO prodaja Gospodarska zveza v svojih skladiščih v Maistrovi ulici 10. 20569-6

PREPROGO veliko, ugodno prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pirotska«. 20594-6

BREZOVE METLE držaje za lopate omela itd. dobite pri Gospodarski zvezi, Blejweisova 29 in Maistrova 10. 20570-6

PISALNI STROJ »Continental«, v dobrem stanju, prodam. B. Guštin, Vodnikov trg 2. 20574-6

ŽENSKO KOLO Wanderer, v najboljšem stanju, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 20581-6

ELEKTROMOTOR »Elin«, 5.5 Ks, 380 V, 2 jermenici, s stikalom, nov, ugodno naprodaj. Naslov v vseh posl. Jutra. 20587-6

ŽENSKI PLAŠČ zimski, eleganten, iz prvorstnega volnenega blaga — mnogo okrašen z perzijaner krznom, prodam. Krojaštvo Chevalier, Boc Josip, Tavčarjeva ul. 4. 20577-6

RADIO »Radione«, otroški kino s filmi, dekliški plašč in srebrno zapestnico, prodam. Blejweisova 23, čevljar. 20591-6

MOŠKE GALOŠE št. 41, skoraj čisto nove, zamenjam za istotake št. 43. Naslov v vseh posl. Jutra. 20531-6

PISALNI STROJ nemški, v najboljšem stanju, poceni na prodaj. Mercedes, Frančiškanska 10, dvorišče. 20596-6

KRMILNE BUČE za prašiče — krave, proda A. Pust, Hudovernikova 41. 20583-6

VODNO SESALKO jermenski ali ročni pogon zelo pripravno za kmetijo ali drugo podjetje, ugodno prodam. Na ogled pri Figovcu, skladišče Stane. 20585-6

BLAGO za moško obleko in za damski plašč, prodam. Medvedova 26-I, levo. 20567-6

MOŠKE ČEVLJE polgojzerice, št. 44, 45 in damske št. 40, oboje skoraj nove, prodam. — Medvedova 26-I — levo. 20568-6

MOŠKO OBLEKO novo, kompletno, za vitko postavo, predvojno blago, ugodno prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 20558-6

HUBERTUS PLAŠČ, moške galoše št. 40 in zimske rokavice prodam Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 20551-6

JAHALNO SEDLO in konjsko opremo prodam. Vprašati na Šmartinski cesti 12. 20547-6

DIVJI KOSTANJ lep, zdrav, osušen, nekaj 1000 kg naprodaj. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20494-6

ŽELOD lep, zdrav, osušen, 6 do 7.000 kg naprodaj. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 20493-6

OTROŠKA POSTELJA poceni naprodaj. Rakovniška ulca št. 1/a-II. 20091-6

LESENI SODČKI 100literski, 35 komadov po 60 lir naprodaj. — »Papirocel«, Lepodvorska št. 23. 20519-6

PIROTSKO PREPROGO zelo dobro ohranjeno, prodam. — Na ogled pri tvrdki »Umetnost«, Kolodvorska 30. 20559-6

Kupim

STEKLENICE razne vrste, kupujemo. Dobro plačamo! Na Vašo željo jih prevzamemo na domu. B. Guštin, Vodnikov trg št. 2. J-318-M

PRAZNE ŠKATLE od Mama mleka zopet kupujemo. B. Guštin, Vodnikov trg 2. J-324-M-7

PARNI KOTEL 10 Atm., malo rabljen, takoj kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kotel« 20451-7

OTROŠKE SNEŽKE nove ali dobro ohranjene, kupim. M. Šamel, Ul. 3. maja 5-II, dopoldne. 20578-7

BLAGO predvojno, boljše, za moško obleko, kupim. Pismene ponudbe na upravo Jutra pod šifro »Privatnik«. 20592-7

DAMSKE SNEŽKE št. 39 kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Snežke«. 20586-7

STARE URE zapestne in žepne, samo v dobrem stanju, kupi Janko Jazbec, urarski mojster, Miklošičeva cesta 12. J.-M.-333-7

ELEKTR. ŽELEZNICO kupim. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Opis in cena« 20553-7

OTROŠKE SNEŽKE št. 27 ali 28, kupim. — Topniška 14, pritličje — za bežigrajsko gimnazijo. 20550-7

ŠKORNJE črne ali rjave, najraje nove, št. 39—40 in zraven pripadajoče hlače, kupim. Tržaška c. 24-I, levo. 20549-7

DAMSKE ČEVLJE št. 36-37, otroške sanke, punčko (igračo) ter kuhinjsko preprogo, kupimo. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Vredno«. 20480-7

OTROŠKE GOJZERJE št. 32 ali snežke št. 31, kupim ali zamenjam. — Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 20560-7

Posest

POLOVICO HIŠE nove, večstanovanjske, prodam. Potrebni kapital 650.000. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Hišni družabnik«. 20554-20

Stanovanja iščejo

NAGRADO dam onemu, ki mi preskrbi stanovanje, sobo in kuhinjo za 2 odrasli osebi blizu tramvaja. Službo imam stalno. — Plačam točno. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1000 kg premoga«. 20575-2la

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO lepo, s posebnim vhodom oddam. Sv. Petra c. 44-I. 20584-23

LEPO SOBO v bližini pošte oddam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 20564-23

OPREMLJENO SOBO sončno, v centru oddam takoj starejšemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah »Jutra«. 20562-23

Razno

POZOR! POZOR! Znanstvenik psiholog — Moder — se nahaja v Ljubljani, Trstenjakova ulica 1-I, levo, poleg kavarne Majcen. Iz pisave vam pove značaj in prihodnjost. Razloži vam astrološka in hiromantska vprašanja. Pišite mu, ali pa se osebno javite dnevno od 15.30 do 17. ure. M.—336-37

MAMICE, sestre, zaročenke, hčere, darujte svojim dragim »Mož v kuhinji«, praktična kuharska navodila za moške. Ogled brezobvezen pri »Cit, potovalni urad«, poleg Figovca. Dobi se v vseh knjigarnah. 20528-37

VAŠE ROKAVICE, torbice, vsakovrstne čevlje kakor tudi semiš, najceneje barva in čisti Hairula Džemal, Mestni trg 11. 19241-37

GOSPOD ki je odnesel v torek 16. nov. t. m. kovčeg od meje v Št. Vidu proti Ljubljani in neve naslova, prosim če ga odda v mlekarni na Miklošičevi cesti 7, proti nagradi. 20573-37

SVARILO! Svakogar svarim pred nakupom tricikla štev. 791, kakor tudi pred raznimi delt, ker je bil isti ukraden. 20566-37

LASTNIKI GLASOVIRJEV Poslužujte se moje telefonske št. 39-23, ki je v novem, ravnokar izišlem imeniku. Uglaševalec glasovirjev Jurásek, Zrinjskega 7-II. Ljubljana. J-337-37

GALOŠE snežke, vam popravi v 24 urah lepo in trpežno Ciril-Metodova št. 71. 20582-37

SIV TRICIKEL z rdečim napisom, št. 791, je bil odpeljan včeraj 16. nov. med opoldanskimi urami iz veže, hiše Breg 20. Oseba, ki bi o tem kaj vedela, se proti nagradi naprosi, da to sporoči lastniku Sokič Fran, Breg 20. 20565-37

IZGUBILA SEM črno lakasto denarnico, od Igriške ul. mimo Drame do Frančiškanske pasaže. Poštenega najditelja lepo prosim, naj jo odda proti nagradi na naslov dopisnice v denarnici. 20597-37

OSEBO ki je odpeljala tricikel iz veže Cojzove hiše na Bregu 20, naprošam, da ga vrne lastniku, ker gre na škodo uslužbenca.

Prevodi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije »SERVIS BIRO«, Šelenburgova ul. 4 tel. št. 2109

Tiskarski stroj (Schnellpresse) starejše tipe — kupimo. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Prostor novemu stroju«.

ZAHVALA

Ob smrti drage hčerke in sestre, smo bili deležni premnogih izrazov sočutja. Zahvaljujemo se vsem, ki so jo spremili na zadnji poti ter poklonili prekrasno cvetje.

Sv. maša zadušnica se bo brala v soboto 20. t. m. ob 8. uri v stolnici pri oltarju Marije Pomagaj.

Ljubljana, 17. novembra 1943.

RODBINA PUGELJ

ZAHVALA

Vsem, ki ste nam ustmeno in pismeno izrekli sožalje k prebridki izgubi našega ljubljenega očka, dedka, tasta in strica, gospoda

Franca Jelenca

železniškega upokojenca

izrekamo našo najiskrenejšo zahvalo. Posebej se še zahvaljujemo častitim sestram zavetišča Sv. Jožefa za vso skrb in nego dragega pokojnika. Najlepšo zahvalo izrekamo tudi za poklonjeno cvetje in številno spremstvo.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek 18. t. m. ob 8. uri v cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, dne 17. novembra 1943.

ŽALUJOČI OSTALI

Daphne du Maurier: 36

FRANCOZOV ZALIV

Roman

Samo, to pot ni šlo več za robato šalo, s kakršnimi si je skušala pregnati puščobo in dolgočasje, kadar je bil londonski zrak dušeč in Harry preveč vsiljiv v svojih zahtevah, ampak za resnično pustolovščino. Krenila je od okna k vratom; brez obotavljanja je potegnila za vrvico, in veliki zvonec, ki je visel na vnanji strani hiše, je glasno zapel.

Temu zvoku se je odzval iz notranjščine pasji lajež in koraki; nekdo je odrinil zapah, in v njeno silno presenečenje se je pokazal Godolphin sam, ki je s svečnikom v roki stal na pragu in z gmoto svojega telesa zapiral ves vhod. »Kaj želite,« je nejevoljno vprašal, »ali ne veste, koliko je ura? Polnoč bo kmalu, vsak pošten človek je zdaj v postelji.«

Dona se je kolikor moči umaknila iz svita luči, nekam oplašena po tem sprejemu. »Gospoda Rashleya potrebujejo,« je dejala, »pa so me poslali ponj. Mojster bi z ladjo rad odrinil, preden veter še bolj pritisne.«

»Kdo je to?« je od znotraj zaklical Filip Rashley. Psa sta jo ves čas praskala po nogah, in Godolphin ju je z brcami odpodil. »Kuš, Ranger, ti satan, spravi se, Tankred,« in nato: »Stopi noter, dečko, ali nočeš?«

»Ne, gospod, moker sem do kože. Samo gospodu Rashleyu prosim povejte, da ga na ladji kličejo,« in že jo je kotela pobrisati, kajti Godolphin je strmel vanjo z zmedeno namrščenimi obrvmi, kakor da vidi v njeni pojavi nekaj nerazumljivega, nekaj, kar nasprotuje redu.

Spet je Filip Rashley razdraženo kriknil iz notranjosti hiše: »Kdo vraga pa je? Ali je fant Dana Thomasa iz Polruana — je mladi Jim?«

»Ne tako naglo,« je zaklical Godolphin in položil Doni roko na ramo, »gospod Rashley bi rad govoril s teboj. Kako ti je ime, ali si Jim Thomas?«

»Da, gospod,« je rekla Dona in brezumno zgrabila za bilko, ki ji jo je s tem pomolil, »in stvar je nujna: mojster pravi, če misli priti gospod Rashley na ladjo, tedaj se zelo mudi, ladja je v nevarnosti. Izpustite me, gospod, še eno pot imam: mati mi je nevarno bolna, pa moram k zdravniku.«

Toda Godolphinova roka jo je še vedno držala za ramo, in zdaj ji je podržal svečnik pred obraz: »Kaj imaš okrog glave,« je vprašal, »menda nisi tudi ti bolan kakor tvoja mati?«

»Kaj bi vse te neumnosti,« je zavpil Rashley, ki je bil prišel dol v vežo, »mati Jima Thomasa leži že deset let v grobu. Kdo je to, in kaj je z ladjo?« Tedajci se je Dona iztrgala prijemu Godolphinove roke. Čez ramo jima je zaklicala, naj se podvizata. V hladnem vetru, ki je še vedno pihal, je zdirjala po trgu in dol proti nabrežju ter prhnila v histeričen smeh, med tem ko je eden izmed psov Filipa Rashleya bevskal za njo. Tik pred nabrežjem je obstala in se skrila v vhod neke hiše, kajti tam, pri lestvici, je stal nekdo, ki ga prej ni bilo, in gledal čez pristanišče proti vhodu v zaliv. V roki je držal svetilnico; imela ga je za mestnega nočnega čuvaja, ki hodi okrog in se zdaj v nasprotju s svojo službo vsaj nji se je tako zdelo, razkoračil na bregu. Ni se upala iti naprej, dokler je stal tam. Pierre Blanc se je bil najbrže umaknil s svojim čolnom dalje v stran, nekam, kjer ga nočni čuvaj ni videl.

Stiskala se je v zavetje vhoda, opazovala moža in si od tesnobne napetosti grizla nohte. Njegov obraz je bil venomer obrnjen proti luki, kakor da je tam nekaj, kar terja vso njegovo pozornost, gibanje, kakršno že. Mučen občutek jo je prevzemal: nemara jim zasedba ladje ni bila uspela po načrtu, moštvo »Galeba« je morebiti še zdaj brcalo v vodi in njegov vodja z njim, ali pa so bili naleteli na hujši odpor, nego so pričakovali, in so se še zdaj borili na palubi Rashleyeve ladje: nočni čuvaj, ki je tako napeto oprezoval čez vodo, je mogoče slišal bojni trušč. In ona jim ni mogla pohiteti na pomoč; tako, kot so bile stvari, se je bila očitno storila sumljivo. V tem, ko se je še zapuščena skrivala pod vhodom, je začula bližajoče se glasove in korake, in izza cestnega vogala sta prišla Godolphin in Rashley, oba v dolgih dežnih plaščih; Rashley je nosil svetilnico.

»Hejo,« je zaklical. Nočni čuvaj se je obrnil in mu jadrno stopil naproti.

»Ste videli kakega fanta, ki bi bil tekel tod mimo?« je vprašal Rashley, toda nočni čuvaj je zmajal z glavo. »Nikogar nisem videl,« je dejal, »a tamle nekaj ni v redu, gospod; vse kaže, da se je vaša ladja odtrgala od boje.«

»Kaj je to?« je Rashley zavpil, v tem, ko je stopal po nabrežju, in Godolphin, ki jo je ubiral za njim, je rekel: »Torej se dečko ni zlagal.« Dona se je skrčila v svojem skrivališču. Zdaj sta bila mimo in na nabrežju, ne da bi se bila le enkrat ozrla proti njeni koči. Izza vrat je videla, kako sta, s hrbtom obrnjena proti nji, takisto kakor nočni čuvaj, oprezala čez pristanišče; Godolphinu se je plašč napihoval v burnem vetru in dež jima je curkoma lil po glavah.

»Vidite, gospod,« je zaklical nočni čuvaj, »jadra razpenja, videti je, da jo misli kapitan odpeljati po reki navzgor.«

»Meša se mu,« je kriknil Rashley, »saj nima niti tucata ljudi na ladji, tri četrtine jih spi na kopnem, potopili se bodo, preden kaj opravijo. Joe, skočite in zbudite jih nekaj, vsaka roka nam je potrebna. Ta prekleti nezmožni norec Dan Thomas, kaj za Boga vsemogočnega pa misli?«

Nastavil je roke na usta in zarjovel čez vodo:

»Ahoj, ho! ‚Merry Fortune‘, ahoj!« Nočni čuvaj je stekel po nabrežju in zgrabil za vrv ladijskega zvonca, ki je visel tam pri svetilki; glasno in čedalje bolj nujno je zadonel po ozračju njegov glas, dovolj močan, da je moral zbuditi vsako spečo dušo v Foweyu. Skoraj tisti mah se je na neki hiši sunkoma odprlo okno na cesto, glava je pogledala venkaj in zaklicala: »Kaj te peče, Joe, ali je kaj narobe?« in Rashley, ki je cepetal sem in tja, je v slepi jezi kriknil nazaj: »Vrag te nesi, hlače obuj pa brata pripelji s seboj, ‚Merry Fortune‘ se premetava tamle po luki.«

Iz vhoda sosedne hiše je stopila postava in še spotoma skušala zlesti v svojo suknjo, drug možak je pritekel po cesti nizdol — in venomer je klenkal ladijski zvonec, Rashley je venomer kričal; dež in veter sta mu stresala plašč in trpočeo svetilnico v roki.

Zdaj so se pokazale luči v oknih hiš niže cerkve; glasovi so kričali, glasovi klicali; moški, kakor da bi rasli iz tal, so dirjali proti nabrežju. »Čoln semkaj,« je Rashley vpil, da je šlo skozi ušesa, »spravite me na ladjo!«

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckerei - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič